

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DEVLET OKULLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KÜLTÜRÜNE
YAKLAŞIMIN İNCELENMESİ: ŞİLE ÖRNEĞİ**

Ayla BEŞİR

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi ESİN TÜMER**

İSTANBUL- 2018

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DEVLET OKULLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
KÜLTÜRÜNE YAKLAŞIMIN İNCELENMESİ: ŞİLE ÖRNEĞİ**

Ayla BEŞİR

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi ESİN TÜMER**

İSTANBUL- 2018

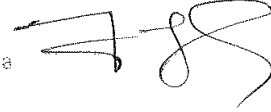
T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı
Program : İş Sağlığı Ve Güvenliği Tezli Yüksek lisans
Öğrenci No :164203134
Öğrenci Adı Soyadı :Ayla BEŞİR

“Devlet Okullarında İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürüne Yaklaşımın İncelenmesi! Şile Örneği” isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 08.08.2018 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Doç. Dr. Fatih YILMAZ
(Yıldız Teknik Üniversitesi)

İmza

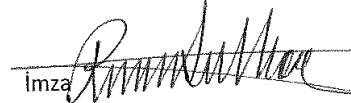
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Esin TÜMER
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Rüştü UÇAN
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Niğün SARP
Enstitü Müdürü

ÖZET

İş Sağlığı ve Güvenliğinin eğitim alanında ve eğitimciler arasında farkındalığının araştırılmasına yönelik çalışmalar ülkemizde çok yenidir. Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak eğitim ve öğretim gören öğrenci sayısı ile bu eğitim kurumlarında görev alan öğretmen sayısının toplamı ülke nüfusunun üçte birini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda okullarda ki İş Sağlığı ve Güvenliği kültürünün hangi boyutta olduğunun incelenmesi toplumun her kesimi için önem arz etmektedir.

Bu araştırmada İş Sağlığı ve Güvenliği bakımından öğrencilerin sorumluluklarını da mevzuatça almak zorunda olan öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliğine bakış açıları ve bu konuda kendilerini ne kadar yeterli gördükleri üzerine nicel betimleyici bir çalışma yapılmıştır.

Çalışma başlangıcında sorunun kendisine uygun hipotezler üretilmiştir.

Yapılan bu araştırmanın verileri yüz yüze anket yöntemi ile elde edilmiştir.

Çalışmanın evreni İstanbul İli Şile İlçesi olarak belirlenmiştir. Örneklem seçim yöntemi olarak basit rassal örneklem seçim metodu kullanılmıştır.

Bu çalışma ile öğretmenlerin demografik özelliklerinin, iş sağlığı ve güvenliğinde kendilerini yeterli görmeleri açısından ne gibi anlamlı farklılıklar oluşturduğu incelenmiştir.

Elde edilen veriler yardımıyla uygun istatistikî yöntemler kullanılarak üretilen hipotezler test edilmiştir.

Bu incelemeler ve analizler sonucunda İş Sağlığı ve Güvenliği bakımından okullarda karşılaşılan acil durumlar örnekler ile irdelenmiş ve elde ki istatistikî verilere göre önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen, öğrenci, eğitim, iş sağlığı ve güvenliği.*

ABSTRACT

Studies on the relevance of Occupational Health and Safety in education and among educators are very new in our country.

The total amount of registered students who belongs to Ministry of Education and the staff creates one third of the population.

In this context it offers importance for every cut of the population in which dimension Occupational Health and Safety culture at schools arrives.

Depent on the legislation teachers have to take responsibilities in Occupational Health and Safety to protect their students therefore this study examines the perspective and the qualifications of teachers in Occupational Health and Safety with quantitative and descriptive methods.

In the beginning hypothesizes are produced appropriate to the problem itself.

The data of the research is obtained by face to face survey method.

The universe of the study is İstanbul Şile County. The sampling selection method is simple random sampling selection method.

It has been researched how significant alteration it has between demographic features and the self-qualification in Occupational Health and Safety.

With appropriate statistical methods the hypothesis have been tested with obtained data.

As a result of the research and analysis proposals are made for emergencies by Occupational Health and Safety in schools which have been examined in samples.

Key Words: *Teacher, student, education, occupational health and safety.*

ÖNSÖZ

Çalışmam esnasında benden yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Dr. Öğr. Üys. Esin TÜMER başta olmak üzere okulumuz öğretim elemanlarının hepsine teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca tez çalışmam sırasında yoluma ışık tutmaları sebebiyle Doç Dr. Türker ERGÜZEL ve Öğr. Gör. Hakan SEYREKOĞLU'na, keyifli zamanlar geçirdiğimiz tüm sınıf arkadaşlarıma ve anlayışları için Üsküdar Üniversitesinin tüm çalışanlarına teşekkür ederim.

Bu süreçte beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan aileme minnetlerimi sunarım.

BEYAN

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlamasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışım olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

.../.../2018

Ayla BEŞİR

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
BEYAN	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
RESİMLER DİZİNİ	x
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Milli Eğitim Sistemi.....	4
2.2. Milli Eğitim Sisteminde Kullanılan Tanımlar.....	9
2.3 Türk Eğitim Sistemine Genel Bakış.....	10
2.4 İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Milli Eğitim Sistemi.....	13
2.5 Avrupa’da İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları.....	16
2.6. Eğitim Sistem İçerisinde Karşılaşılan Ana Tehlikelerin Ve Medya Kurumlarına Yansıyan Bazı Örnekler İle İncelenmesi.....	17
2.7. Sağlık ve Güvenlik Açısından Öğretmenler.....	25
3.GEREÇ-YÖNTEM	29
3.1.Araştırma tipi.....	29
3.2.Araştırma Modeli.....	29
3.3.Evren.....	30

3.4.Örnekleme.....	30
3.5.İstatistiksel Analiz.....	31
4.BULGULAR.....	32
4.1 Frekanslar.....	32
4.2. İlişkisel Analizler.....	36
5. TARTIŞMA.....	46
5.1. Hipotez Sonuçları.....	47
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	54
KAYNAKLAR.....	58
EKLER.....	61
ÖZGEÇMİŞ.....	65

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Milli Eğitim Bakanlığı İstatistik Verileri.....	26
Tablo 2: Öğretim yılına göre Öğretmen öğrenci sayıları.....	27
Tablo 3: Engelliler için ilk ve orta okul öğrenci öğretmen sayıları.....	28
Tablo 4: Katılımcıların cinsiyet frekansları tablosu.....	32
Tablo 5: Katılımcıların kıdem frekansları tablosu.....	32
Tablo 6: Katılımcıların yaş frekansları tablosu.....	33
Tablo 7: Katılımcıların eğitim frekansları tablosu.....	34
Tablo 8: Katılımcıların branş frekansları tablosu.....	35
Tablo 9: Katılımcıların bağımsız T testi için cinsiyet frekansları tablosu.....	36
Tablo 10: Katılımcılar için cinsiyet öz yeterlilik arasındaki bağımsız T testi tablosu.....	36
Tablo 11: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki tanımlama tablosu...	37
Tablo 12: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki varyans homojenliği tablosu.....	37
Tablo 13: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki tek yönlü ANOVA tablosu.....	37
Tablo 14: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki Robust Testi tablosu	38
Tablo 15: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki Post Hoc testi tablosu.....	39
Tablo 16: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki alfa alt kümeleri tablosu.....	40
Tablo 17: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki tanımlama tablosu.....	41
Tablo 18: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki varyans homojenliği tablosu.....	41

Tablo 19: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki tek yönlü ANOVA ...	41
Tablo 20: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki Robust Testi tablosu...	41
Tablo 21: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki Post Hoc testi tablosu	42
Tablo 22: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki alfa alt kümeleri tablosu.....	43
Tablo 23: Katılımcılar için eğitim öz yeterlilik arasındaki tanımlama tablosu	44
Tablo 24: Katılımcılar için eğitim öz yeterlilik arasındaki varyans homojenliği tablosu.....	44
Tablo 25: Katılımcılar için eğitim öz yeterlilik arasındaki tek yönlü ANOVA tablosu.....	39

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Katılımcıların cinsiyet frekansları grafiği.....	32
Şekil 2: Katılımcıların kıdem frekansları grafiği.....	33
Şekil 3: Katılımcıların yaş frekansları grafiği.....	34
Şekil 4: Katılımcıların eğitim frekansları grafiği.....	35
Şekil 5: Katılımcıların branş frekansları grafiği.....	36
Şekil 6: Katılımcıların kıdem öz yeterlilik grafiği.....	40
Şekil 7: Katılımcıların yaş öz yeterlilik grafiği.....	43
Şekil 8: Katılımcıların eğitim öz yeterlilik grafiği.....	45

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1: Okul Kapısı devrilmesi sonucu oluşan kaza.....	13
Resim 2: Lavabo kırılması sonucunda oluşan kaza.....	14
Resim 3: Bayrak direği yıkılması sonucu oluşan kaza.....	14
Resim 4: Su deposu düşmesi sonucu oluşan kaza.....	15
Resim 5: Laboratuvarda patlama sonucu oluşan kaza.....	16
Resim 6: Öğrenci Servis Kazası.....	17
Resim 7: Okul Yangını.....	18
Resim 8: Okullara Terör Saldırısı.....	19
Resim 9: ABD’de Okullara Terör Saldırısı.....	19
Resim 10: Öğrenci Olayları	21

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

DÖF	: Düzeltici Önleyici Faaliyet
ENETOSH	: European Network Education and Training in Occupational Safety and Health (Avrupa İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim ve Alıştırma Ağı)
EQF	: European Qualification Framework (Avrupa Yeterlilik Çerçevesi)
EUROFOUND	: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Avrupa Yaşam ve Çalışma Koşullarını İyileştirme Vakfı)
ILO	: International Labour Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
ISO	: International Standard Organization (Uluslararası Standardizasyon Örgütü)
İK	: İş Kanunu
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
İSGK	: İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEBBİS	: Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri
OİSGK	: Okul İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu
PEROSH	: Partnership for European Research in Occupational Safety and Health (İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili Avrupa Araştırma Ortaklığı)
TİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

1.GİRİŞ

Ülkemizde toplam nüfusun yüzde 32'si öğrenci veya öğretmen olarak okullarda bulunmaktadır(kaynak). Her üç kişiden birinin okullarda olduğu düşünülürse acil durumlar denilen beklenmedik bir anda ortaya çıkan ve yaralanma ölüm gibi kişi vücut bütünlüğünün bozulmasına yol açan veya mal kaybı ile sonuçlanan durumların büyük bir çoğunluğunun okullarda ortaya çıkması kaçınılmazdır.

Bu nedenlerle acil durumların önüne geçmek için alınması gereken tedbirler öncelikli olarak okullarda başlamalıdır. Çünkü okullar kadar toplan nüfusun çoğunluğunu ilgilendiren başka bir yer bulunmamaktadır.

Hali hazırda ki mevzuat gereği acil durumlar için okullarda yapısal bütünlüklerin kontrolü dışında bir uygulama yapılmamaktadır. İş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının bulundurulmasına dair kanun bile kamu için 2020 senesine ötelenmiştir.

Şu anki sistem gereği okullarda acil durum anlarında öğrencilerin sorumlulukları öğretmenlerde bulunmaktadır. Ancak öğretmenlerin bu konuda özel bir eğitimi halen bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin öğrencilerin sorumluluklarını alması bir tarafa kendi güvenliklerini sağlayabilecekleri acil durum formatörlüğü eğitimleri dahi daha yeni yeni uygulanmaktadır. Tecrübeler göstermektedir ki İş Sağlığı ve Güvenliğinin bir parçası olan Acil Durum Eylem Planları kadar karmaşık planların aksaksız yürütülebilmesi ancak sürekli eğitim ile başarılı bir şekilde uygulanabilmektedir.

Ancak öğretmenlerimiz belletmen öğretmen olarak pansiyonlarda görevlendirildikleri ve acil durum ekiplerinde görevli oldukları halde ihtisas gerektiren Arama-Kurtarma-Tahliye, İlk Yardım ve Yangına Müdahale konularında eğitim alamamışlardır. Mevcut şartlarda öğretmenler öğrencilerin de hayatta kalma ve güvenlik sorumluluklarını yükledikleri göz önüne alındığında bu konuyu sistematik bir çözüme ulaştırmak gerektiği ortadadır.

Bu araştırmada öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği yönünden yeterlikleri öğretmenlere anket çalışması uygulanarak sorgulanmış, çıkan sonuçların demografik özellikleri arasındaki ilişkiler irdelenmeye çalışılmıştır.

Ayrıca araştırmaya konu olan aşağıda ki hipotezler kurulmuş ve uygun istatistikî yöntemlerle test edilmişlerdir.

a) **Hipotez 1:** Öğretmenlerin cinsiyetleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

H_{10} = Öğretmenlerin cinsiyetleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

H_{11} = Öğretmenlerin cinsiyetleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

b) **Hipotez 2:** Öğretmenlerin kıdemleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

H_{20} = Öğretmenlerin kıdemleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

H_{21} = Öğretmenlerin kıdemleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

c) **Hipotez 3:** Öğretmenlerin yaşları ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

H_{30} = Öğretmenlerin yaşları ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

H_{31} = Öğretmenlerin yaşları ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

d) **Hipotez 4:** Öğretmenlerin eğitimleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

H_{40} = Öğretmenlerin eğitimleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

H_{41} = Öğretmenlerin eğitimleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Bu hipotezlerin sonuçlarından yola çıkılarak tartışmalar yapılmış ve yukarıda belirtilen sorunlara karşı önerilerde bulunulmuştur

Araştırma evreni İstanbul Anadolu Yakası Şile İlçesinde Milli Eğitime bağlı görev yapan öğretmenlerden oluşmuştur. **Araştırma tipi Nitel Betimleyici Araştırma Tipi** olarak belirlenmiştir. Araştırmacı tarafından anket soruları hazırlanmış ve örnekleme oluşturan katılımcılara doldurtulmuştur.

Örneklem seçiminde **basit rassal örneklem seçim metodu** uygulanmıştır.

Anketler sonucunda elde edilen veriler ile demografik özelliklerin frekans dağılımları incelenmiş ve kurulan hipotezler için **Bağımsız T Testi** ve **Tek Yönlü Varyans Analizi** Yöntemleri ile istatistiki çıkarımlarda bulunulmuştur. Bu çıkarımlar için IBM SPSS ver.24 istatistik paket programı kullanılmıştır.

2.GENEL BİLGİLER

Bu bölümde Milli Eğitim Sistemi ve bu sistem içerisinde yaşanan İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili problemlerden örnekler ile bahsedilecektir.

2.1. Milli Eğitim Sistemi

Türk Milli Eğitim sistemi 1739. Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile nitelendirilmiş iki ana bölümden oluşmaktadır. Örgün Eğitim ve Yaygın Eğitim olarak adlandırılan bu iki bölüm aşağıda anlatılmıştır.

Örgün Eğitim

Aynı yaş grubu ve seviyedeki bireyler için amacına uygun olarak hazırlanan eğitim programlarının düzenli olarak okul çatısı altında yapıldığı eğitim sistemidir.

Örgün eğitim sistemi; okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında yapılan eğitimleri kapsamaktadır.

Okul Öncesi Eğitim Dönemi

Okul öncesi eğitim 3, 4, 5 yaş arası çocukların bedensel, zihinsel gelişimlerinin ilerletilerek ilköğretime hazır bir hale getirilmeleri amaçlamaktadır. 36 ayını doldurmuş ve 66 ayını tamamlamamış çocuklar için katılımı ailenin isteğine bağlı olan bir eğitim türüdür. Okul öncesi eğitim ülkemizde uzun yıllar “çocuk bakıcılığı” ve çalışan annelerin çocuklarını verdikleri “yuvalar” olarak algılanmıştır (Çağlar,1999). Oysa günümüzde bilimsel bulgular göstermektedir ki çocuğun kişilik özelliklerinin temel gelişimi okul öncesi çağlarda gerçekleşmektedir. Ayrıca okul öncesi eğitimin temel amacı Türkçenin doğru ve güzel konuşulmasını sağlamak ve dezavantajlı sosyal çevreden gelen çocuklara fırsat eşitliği sağlamaktır.(Çağlar, 1999) ‘a göre, Türkiye’de okul öncesi eğitim isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 3-5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsamaktadır. Çocukları ana-babaya bağlı olmaktan kurtaran, yaratıcılıklarının ortaya çıkmasına olanak sağlayan okul öncesi dönemde çocukların bedensel, zihinsel ve toplumsal yönden gelişmeleri bir bütün olarak sağlanmaktadır. Ayrıca, bu dönem çocuğun ana dilini geliştirdiği ve oyun yoluyla toplumsallaştırdığı dönemdir. Bu yüzden de okul öncesi eğitim büyük önem taşımaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları; bağımsız anaokulları, ilköğretim okullarına bağlı ana sınıfları ya da diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak kurulabilmektedir.

Temel Eğitim Dönemi

İlk olarak 1997 yılına 8 yıllık ilköğretim programı uygulamasıyla hayata geçirilmiştir. Temel eğitim zorunlu ve parasızdır. Çocuğun 5 yaşını bitirdiği eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği eğitim-öğretim yılı sonunda biter. (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu) göre ilköğretimin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

- Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek;
- Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır. İlköğretimin son ders yılının ikinci yarısında öğrencilere, ortaöğretimde devam edilebilecek okul ve programların hangi mesleklerin yolunu açabileceği ve bu mesleklerin kendilerine sağlayacağı yaşam standardı konusunda tanıtıcı bilgiler vermek üzere rehberlik servislerince gerekli çalışmalar yapılır.

30.03.2012 yılında yapılan değişiklik ile zorunlu temel eğitim 4+4 iki aşamalı bağımsız ilkokul ve bağımsız ortaokullardan oluşur ancak ilkokullar ortaokulların bünyesinde, ortaokullar da ilkokulların bünyesinde açılabilir denmiştir.

İlkokul Eğitimi

İlkokul eğitimi 60 ayını o yılın eylül ayı sonuna kadar tamamlayan çocukların katılımının zorunlu dört sene boyunca eğitim gördükleri sistemdir.

İlkokulun amacı temel bilgi ve becerileri öğrencilere kazandırmak, milli ahlak anlayışına uygun bireyler yetiştirerek onları bir üst eğitim sistemine hazırlamaktır.

Orta Okul Eğitimi

İlkokul eğitimini tamamlamış öğrencilerin en az dört yıllık eğitim vererek mesleki ve teknik bilgilerini arttırmayı amaçlayan eğitimdir. 13 yaşını bitirdiği 14 yaşına girdiği eğitim-öğretim yılı sonunda biter. Son ders yılının ikinci yarısında bir üst öğretim programları ve mesleki yönelimleri konusunda rehberlik çalışmaları yapılmaktadır. Ortaokul ve liselerde, Kur'an-ı Kerim ve Hz. Peygamberimizin hayatı, isteğe bağlı seçmeli ders olarak okutulur. Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara

bağlı pansiyonlar, gruplaştırmının mümkün olmadığı yerlerde yatılı ilköğretim bölge okulları kurulur.(1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu)

Ortaöğretim Dönemi

Ortaokul eğitimini tamamlayan öğrencilerin teknik bilgi ve becerilerini arttırmaya ve belirli bir konuda ki temel eğitimi vermek üzere kurulan teknik ve mesleki öğretim kurumlarında ki eğitimi kapsamaktadır. İlköğretimini tamamlayan ve ortaöğretime girmeye hak kazanmış olan her öğrenci, ortaöğretime devam etmek ve ortaöğretim imkânlarından ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanmak hakkına sahiptir (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu). Ortaöğretimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

- Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak,
- Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır. Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır(1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu)

MEB'nın hazırladığı yeniden yapılandırma planına göre Türkiye'de orta öğretim sisteminin “genel orta öğretim” ve “mesleki orta öğretim” olarak ikiye ayrılması planlanmıştır (Savran,2004).

Örgün eğitim sistemi içerisinde ayrıca belirli yaş aralıklarını geçmiş bireylerin çeşitli nedenlerle yarım kalan eğitimlerini tamamlamaları için açılan ve sadece sınavlara girerek başarılı olma zorunlulukları bulunan açık okullar bulunmaktadır. Bu okullar açık ortaokul ve açık lise olarak sınıflandırılabilir.

Ayrıca çeşitli nedenlerden dolayı gündüz eğitimine devam edemeyen bireyler için sadece lise düzeyinde olmak üzere akşam okulları da bulunmaktadır.

Yükseköğretim Dönemi

Öğrencilerin belirli bir bilim veya meslek konusunda uzmanlaşması için gerekli olan eğitimi veren kurumlardır. Genel itibariyle iki senelik ön lisans dört senelik lisans ve uzmanlık için lisans sonrası devam etmek üzere yüksek lisans ve doktora eğitimleri

veren kurumlardır. Katılım zorunlu değildir. (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu), Lise veya dengi okulları bitirenler, yükseköğretim kurumlarına girmek için aday olmaya hak kazanır. Hangi yükseköğretim kurumlarına, hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri, giriş şartları Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilir. Yöneltilme ilköğretimde başlar; yanımları önlemek ve muhtemel gelişmelere göre yeniden yöneltilmeyi sağlamak için ortaöğretimde de devam eder. Yöneltilme esasları ve çeşitli programlar veya ortaöğretim okulları arasında yapılacak yatay ve dikey geçiş şartları, Milli Eğitim Bakanlığınca düzenlenir. Yükseköğretimin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

- Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek;
- Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak;
- Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak;
- Yurdumuzun türlü yönde ilerleme ve gelişmesini ilgilendiren bütün sorunları, Hükümet ve kurumlarla da elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konusu yaparak sonuçlarını toplumun yararlanmasına sunmak ve Hükümetçe istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini bildirmek;
- Araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlayan her türlü yayınları yapmak;
- Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilim verilerini sözle, yazı ile halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmaktır(1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu)

(Blackburn ve Lawrence, 1995) e göre yükseköğretim kurumları çeşitli toplumsal ve ekonomik gelişmelerin kritik edilmesinde, kültür değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında yeni bilgilerin insanlığa kazandırılmasında ve bunların korunmasında önemli işler ve sorumluluklara sahiptir.

Yükseköğretim, milli eğitim sistemi çerçevesinde, öğrencileri lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyelerinde yetiştiren bir bütünlük içinde düzenlenir. Bu bütünlük içinde çeşitli görevleri yerine getiren ve farklı seviyelerde öğretim yapan kuruluşlar bulunur. Farklı seviyeler ve kuruluşlar arasında öğrencilere kabiliyetlerine göre, yatay ve dikey

geçiş yolları açık tutulur. Yükseköğretim paralıdır. Başarılı olan fakat maddi imkânları elverişli olmayan öğrencilerin kayıt ücreti, imtihan harcı gibi her türlü öğrenim giderleri burs, kredi yatılılık ve benzeri yollarla sağlanır.

Yaygın Eğitim

Örgün öğretimin dışında yapılan tüm eğitimleri kapsar. Sürekli eğitim programları ile gerek eksik bilgi ve becerileri öğrencilere kazandırmak gerekse yeni bilgiler edinmelerine yardımcı olmak üzere düzenlenen tüm eğitim planlarını kapsar. Okuma yazma kursları gibi, hiç eğitim alamamış bireylerin katılımlarına uygun olan programları da vardır.

Yaygın eğitimin özel amacı, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş yahut herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedен çıkmış vatandaşlara, örgün eğitimin yanında veya dışında,

- Okuma - yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkânları hazırlamak,
- Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkânları hazırlamak,
- Milli kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak,
- Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,
- İktisadi gücün artırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsetmek,
- Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak,
- Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkânlar hazırlamak,
- Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır

Yaygın eğitim, örgün eğitim ile birbirini tamamlayacak, gereğinde aynı vasıfları kazandırabilecek ve birbirinin her türlü imkânlarından yararlanacak biçimde bir bütünlük içinde düzenlenir. Yaygın eğitim, genel ve mesleki - teknik olmak üzere iki temel

bölümden meydana gelir. Bu bölümler birbirini destekleyici biçimde hazırlanır (1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu).

2.2. Milli Eğitim Sisteminde Kullanılan Tanımlar

Okul/ Kurum: Bakanlığa bağlı olarak eğitim ve öğretim programlarının sürdürüldüğü fiziki veya sanal yapılardır.

Şube: Bir okulda ki aynı düzeydeki sınıflardan her birinin sistem gereğince diğerlerinden ayrılmış her bir parçasıdır.

Sınıf: Yıllık eğitime göre öğrencilerin düzeylerini belirten bölümdür.

Derslik: Öğretmen gözetimi altında öğrencilerin her türlü eğitim alet edevat ve malzemelerinden yararlanarak eğitim gördükleri okul içerisindeki her bir uygun odayı tanımlar.

Ders Yılı: Başladığı tarihten bittiği tarihe kadar her bir yıl içerisinde eğitim görülen süreyi tanımlar.

Dönem: Ara dönem tatilinin zamansal olarak ikiye ayırdığı ders yılının her bir parçasıdır.

Eğitim Kademesi: Eğitim seviyeleri farklılığına göre birbirinden ayrılmış eğitim sisteminin her bir ana parçasıdır.

Okul Türü: Eğitim kademesine göre farklı programlar uygulayan her bir yapıyı açıklamaktadır.

Eğitim Kurumu: Eğitim ve öğretimin yapıldığı fiziki veya sanal yerlerdir.

Uzaktan Öğretim Kurumu: Farklı nedenler ile eğitim ve öğretimi tamamlayamamış kişilerin bu eğitimlerini tamamlaması amacıyla her türlü iletişim aleti ile katılım sağladıkları yapılardır.

Öğretmen: Devletin uygun yeterliliğini sağladığı ve bunu belgelendirdiği, eğitim ve öğretimi sağlamakla mükellef kişilerdir.

Öğrenci: Eğitim ve öğretim görmek amacıyla sistemde bulunan her bireydir.

İkili Eğitim: Eğitimin sabah ve öğleden sonra iki farklı öğrenci gruplarıyla yapıldığı sistemdir.

Normal Eğitim: İkili sistemin aksine eğitimin tam bir gün bir öğrenci grubuyla yapıldığı sistemdir.

Taşınmalı Eğitim: Farklı nedenler sebebiyle ilk orta ve lise eğitimlerini okulun bulunduğu görece uzak bir yerden gelerek yapmak zorunda olan öğrenciler için taşınmanın devlet tarafından sağlandığı eğitim sistemidir..

Birleştirilmiş Sınıf: Yetersizlikler nedeniyle eğitimin birden fazla sınıf öğrencilerinin tek bir derslikte tek bir öğretmen tarafından farklı seviyelerde eğitime tabii tutulmasıdır.

Anaokulu: 36-66 ay arası öğrencilerin eğitiminin sağlandığı kurumlardır

Ana sınıfı: 60-66 ay arası çocukların okul öncesi eğitimlerini sağlayan kurumlarda açılan sınıflardır.

Konservatuar: ilk ve orta öğrenim kurumlarında hazırlık amacıyla açılan müzisyen ve sahne sanatçıları yetiştirmek amacıyla kurulan kurumlardır.

Rehberlik Araştırma Merkezi: Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri sunarak burada nitelendirdiği bireylerin uygun eğitim sistemlerine katılımlarını sağlamaya yönelik işlemler yapan ve bunların koordinasyonunu sağlayan merkezlerdir.

Bilim ve Sanat Merkezi: Özel yetenekli öğrencilerin mevcut eğitimlerinin yanında yetkinlik ve ilgileri ile uygun konularda da eğitim almaları için açılmış olan merkezlerdir.

Kaynaştırma Eğitimi: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin aynı yaş grubunda ki öğrenciler ile birlikte özel eğitimlerinin yanında sosyalleşmeleri için resmi veya özel okullarda belirli dönemlerde yaptıkları katılımlar için seçilen sınıflarda yapılan eğitimlerdir.

Özel Öğretim Kurumları: 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa göre açılan okullardır.

2.3 Türk Eğitim Sistemine Genel Bakış

Milli Eğitim sistemimizin yapısı merkez, taşra ve yurtdışı teşkilat yapısı olarak sınıflandırılmıştır. “1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu”, “222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu”, “652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile bu yapının esasları belirlenmektedir.

Milli Eğitim Temel Kanunu Türk milli eğitim sisteminin genel amaçlarını ve bu eğitim sistemi sonucunda bireye kazandırmak istediği davranış modellerini tarif eder. Bu davranış değişikliğine ulaşma sürecinde benimsenecek ilkeleri tanımlamaktadır. Eğitim

sisteminin örgütlenme yapısını tarif etmektedir. Burada eğitim sistemini örgün eğitim ve yaygın eğitim olarak ikiye ayırır. Örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar.

Okul öncesi eğitime mecburi ilköğrenim çağına gelmemiş çocuklar kabul edilir. Bu eğitim her ne kadar isteğe bağlı olsa da okullaşma oranının artırılması yönünde üstün çabalar harcanmaktadır. Bu kurumlar öncelikle çocuklara Türkçeyi doğru kullanma becerisi ve şartları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için de uygun yetişme ortamı sağlamayı hedeflemektedir.

Mecburi ilköğretim çağı 5 yaşını bitirdiği eylül ayı sonunda başlar ve 13 yaşını doldurduğu ve 14 yaşına bastığı eğitim öğretim yılı içinde sonlanır. Burada çocukları milli eğitimin temel amaç ve ilkelerine uygun, milli ahlak anlayışına sahip iyi bir vatandaş olarak yetiştirmek hedeflenmektedir. Bu dönemin son ders yılının ikinci yarısında çocuğa meslek gelişimi ile ilgili rehberlik çalışmaları yapılmaktadır. Ortaöğretim kurumlarından her öğrenci ilgi istidat ve kabiliyeti ölçüsünde yararlanır. Bu kurumlarda asgari bir genel kültür eğitimi verilerek kişi ve toplum sorunlarını tanıması bunlara çözüm yolları araması ve yurdun ekonomik sosyal ve kültürel gelişimine katkı sağlama gücü ve bilinci gelişimine ulaşması hedeflenir. Bu süreç planlanırken öğrencilerin istekleri ile toplumun ihtiyaçları arasında bir denge sağlanmaya gayret edilir.

Ortaöğretimi bitiren öğrenci yükseköğretime gitmek için adaydır. Yükseköğretim kurumlarına giriş şartları Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenir. Yükseköğretim lise eğitimine dayalı en az iki yıllık eğitim veren kurumlardır. Burada bilimsel ve teknik çalışmalar ve araştırmalar yapılmaktadır. Hükümet ve kurumlarla elbirliği etmek suretiyle öğretim ve araştırma konuları yaparak bunların sonuçlarını toplum yararına sunmaktadır. Araştırma ve incelemeler hükümetçe de istenebilir. Bu konuda incelemeler yapıp sonuçlandırarak düşüncelerini bildiren yayınlar yapmak suretiyle de hizmet verirler. Yükseköğretim kurumlarının bir diğer işlevi Türk toplumunun genel seviyesini yükseltici ve aydınlatıcı yaygın eğitim hizmetinde bulunmaktadır.

Milli eğitimin temel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak örgün eğitim sistemi içine hiç girmemiş, herhangi bir kademesinde dışında kalmış, ya da örgün eğitim sistemi içinde olan bireylere sürekli eğitim imkânı sunmak yaygın eğitimin görevidir. Yaygın eğitim değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı ve benimsetici faaliyetler yürütür. Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayışı

ve alışkanlıkları kazandırır. Kısa süreli ve kademeli eğitimlerle ülkemizin ekonomik ihtiyacına ve istihdamına uygun meslek eğitimlerini sağlar.

Eğitim sisteminin ana omurgasını öğretmenlik mesleği oluşturur.

Öğretmenlik özel bir ihtisas mesleğidir. Ülkemizde öğretmenler özel alan eğitimi, genel kültür ve pedagojik formasyon niteliği ile donatılırlar. Eğitim sistemi içinde öğretmenlik mesleği adaylık döneminden sonra öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen olarak üç kademe basamağında sınıflandırılır. Öğretmenlik mesleğine giriş için yönetmelikle belirlenen yükseköğretim kurumlarından mezun olma ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezinin uyguladığı sınavlarda başarılı olma şartı aranır. Aday öğretmenler atandıkları kurumda bir yıl süreyle çalıştıktan ve performansı başarılı olarak değerlendirildikten sonra yazılı ve sözlü sınava girmeye hak kazanırlar. Bu sınavlarda başarılı olanlar öğretmen olarak atanırlar. Öğretmenlik mesleğinde belirtilen kariyer basamaklarında yükselme değerlendirmelerinde kıdem, lisansüstü eğitim, etkinlikler, sicil puanı ve sınav sonucu esas alınır. Değerlendirmeye alınabilmek için sınav tam puanının yüzde altmışını almış olmak gerekmektedir.

Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamak amacıyla yaz ve akşam okulları açılır ya da hizmet içi eğitimlerde kurs ve seminerler düzenlenir.

Öğretmenlerin öğrencilerle olan bağı eğitim süreci ile kurulur.

“Eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla planlı ve programlı olarak istenilen değişmeyi meydana getirme sürecidir”(Ertürk,1972) .

Eğitim bir etkileşim sonucunda gerçekleşmektedir. Bu nedenle bireyin arzu ve istekleri, amaçları içinde yaşadığı toplumun sosyal ve kültürel olguları bu süreci yönetmektedir. “Eğitimde amaç, bireyin kendini gerçekleştirme imkanı hazırlayarak insan ilişkilerini, ekonomik etkinliğini ve vatandaşlık sorumluluğunu geliştirmektir”(Varış ve arkadaşları, 1991 syf.26).

Eğitimin amacı bilgi ve beceri ile donatılmış kendisine ve içinde yaşadığı topluma yararlı davranışlar gösteren bireyler yetiştirmektir. Bu sürecin yönetilme ortamını sağlayan başlıca ortamlar da örgün eğitim sistemi içindeki okullardır. Bireyler burada toplumsal yaşama biçimini, mensubu oldukları toplumun kültürel değerlerini yine bu toplumun içinden çıkarılarak hazırlanmış eğitim modelleriyle öğrenebilmektedirler.

Eğitimin yararlarını aşağıda belirtilen başlıklar altında inceleyecek olursak:

Toplumsal yarar hususunda bireyler zaten var olan birikimlerini paylaşırken toplumun sürekliliğine ve gelişimine de katkı sunmaktadır. İçlerinden çıkan yenilikçi bireyler toplumun kültürünün gelişimine katkı sunmaktadır.

Eğitimin siyasi faydası ise mevcut anayasal düzeni korur, demokrasinin gereğini yerine getiren bireyler yetişir. Kişiler vatandaşlık bilinci ile yaşamını sürdürür.

İşin ekonomik boyutunda eğitim bireyleri bilinçli tüketici olmalarını ve toplumun sanayi, tarım veya hizmet alanında toplumun ihtiyaçlarını karşılayan üretici boyutunda gelişimini sağlamaktadır.

Bireyi geliştirme boyutunda eğitim, öncelikle bireyin ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılamaktadır. Bu vesile ile kişide var olan potansiyelin farkına varılmasını sağlar. Sonuç olarak kişinin kendini gerçekleştirme mümkün olur.

2.4 İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Milli Eğitim Sistemi

İş Sağlığı ve Güvenliği çalışmaları dünyada sanayi inkılabı ile birlikte mali kaygılardan dolayı öncelikli konular arasında yer almazken zaman içinde yaşanan deneyimler işverenlerin bu ihmal nedeniyle maruz kaldıkları maddi ve manevi zarar boyutunun hesap edilemez seviyelerde olduğunu göstermiştir.

Bu zararın minimize edilmesi amacıyla çalışmalar 1980'li yıllarda başlatılmıştır. İnceleme ve araştırmalar yapılmıştır. Elde edilen veriler bu konuda politikaların geliştirilmesi gerektiği ve bir yasal zorunluluk kapsamında bir yönetim standardı çatısı altında toplanması hususunu gündeme getirmiştir.

İLO bu konuyla ilgili çerçeve anlaşması getirirken, bu konu başlığında uluslararası yönetim standardı oluşturulmuştur. Öncelikle 18001 yönetim standardıyla başlamış ve 45001 standardı olarak geliştirilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti de uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülükleri çerçevesinde başlangıçta 4857 sayılı İş Kanununda bir madde şeklinde yer alan İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda detaylı çalışmalar yaparak 30.06.2012 tarihinde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanununu yayımlamıştır. Ancak kamu sektöründe uygulamasını 2020 tarihine ertelemiştir.

Eğitim müfredatında İş Sağlığı ve Güvenliği konusu ile daha önce tanışmamış olan nesiller bu konunun gerektirdiği davranış kültürünü göstermekte güçlük çekmiştir. Özellikle çok tehlikeli sektörde öncelikle uygulanan bu standardın gerektirdiği davranışları uygulamayı ret eden çalışan sayısı az değildir.

İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda yapılan araştırma ve çalışmalar göstermiştir ki küçük yaşlardan itibaren müfredat içine eklenmiş İş Sağlığı ve Güvenliği konuları bireyin güvenlik algısında farkındalık oluşturmakta ve bunu yaşam biçimi şekline dönüştürmektedir. (Demirbilek,2005)'e göre Pidgeon, güvenlik kültürünü “İnançlar, normlar, tutumlar, roller ile tehlike ya da kaza koşulları açısından işçilerin, yöneticilerin, tüketicilerin ve bireylerin maruziyetini azaltmayla ilgili olan sosyal ve teknik uygulamalar setidir”. Güvenlik kültürü işyerlerindeki yönetimin tutumunu, değerlerini ve önceliklerini yansıtan, çalışanlar üzerinde performans yönünden etkileri incelendiğinde güvenlik ve sağlık uygulamalarının zorunlu bir bütün olarak yer almasıdır (Cieri,2015). Güvenlik kültürü, bir organizasyonun sağlık ve güvenlik yönünden yeterliliğini ve bağlılığını belirleyen, çalışanlar tarafından paylaşılan, değerler, algılar inançlar ve tutumları yansıtır (Cox ve Cheyne, 2000).

(Demirbilek, 2008, s 5, Cooper, 1998:xiv) e göre “Güvenlik Kültürü” ve “Güvenlik İklimi” genellikle birbirine karıştırılan ve aynı anlamda olmamakla birlikte birbiriyle ilişkili olan kavramlardır. Nitekim her ikisi de kendilerine özgü yapılardır. “Güvenlik Kültürü”, bütünü yansıttığı için “Güvenlik İkliminden” daha geniştir. Gerçekten, “Güvenlik İklimi” sadece bireylerin güvenlik algılamalarını ve güvenliğe yönelik tutumlarını ifade etmektedir. Ayrıca, örgüt üyelerinin örgütün güvenlik faaliyeti etkinliğini nasıl gördüğünün bir göstergesidir.

Milli eğitim sisteminin içerisinde önleme kültürünün gelişimine yönelik konuların müfredata ekli olmaması tüm toplum için İSG kültürünün de oluşmaması olarak gözlemlenmektedir. Bu kültürün oluşmaması insanların yaşamlarındaki güvenlik algısını etkilemektedir hatta bu eksiklik nedeniyle problemler ile karşılaşılmasına neden olmaktadır. İş Güvenliği Eğitimleri ; iş görenlerin işlerini sağlıklı ve güvenli bir biçimde yürütebilmesi, istenmeyen durumların ortadan kaldırılması, işçinin sağlığının korunması adına işletmeler bünyesinde gerçekleşen, iş görenleri muhatap alan planlı programlı eğitimsel çalışmalar olarak nitelendirilebilmektedir, (Tekin, 1992)

Mevcut durumda, İş Sağlığı ve Güvenliği eğitim, dokümantasyon ve denetim işlemlerinin İl ve ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde kurulan İş Sağlığı Güvenliği Birimleri aracılığıyla sağlanması önemli bir yeniliktir. Çıraklık eğitim veren okullarla meslek okulları dışındaki okullar, tehlike sınıfı bakımından "az tehlikeli" sınıfındadır. Mesleki ve Teknik okulların "Tehlikeli" işyeri sınıfında bulunmasından dolayı, eğitim

yapan Mesleki ve Teknik Okullarda durum daha da önem kazanmaktadır. (MEB Genelge,2014)

19. Milli Eğitim Şurası'nda "Okul Güvenliği "ne ait alınan tavsiye kararlarına göre; Psikolojik sıkıntıları olan öğrencilere ve ebeveynlerine rehberlik öğretmenleri destek olmalıdır. Göreve yeni başlayan çalışanlara oryantasyon eğitimi verilmeli, şiddet uyguladığı belirlenen yönetici ve öğretmenlere iletişim becerileri konusunda hizmet içi eğitim verilmelidir. Okul yöneticileri, okul güvenliğini ilgilendiren sorunları çözebilecek ve yönetebilecek yeteneğe ve bilgiye sahip kişiler olmalı, okul güvenliğine ait sıkıntıların tespit edilerek, analizi sonucunda bu konuda bir veri tabanı oluşturulmalı, okulların risk durumları ortaya çıkarılmalıdır. Okullarda boş derslerde güvenlikle ilgili sıkıntıların yaşanmaması için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır (Tavsiye Kararları,2014).

Okullar için okul güvenliği projeleri yürütülmektedir bu amaçla okulun ve çevresinin güvenlik tedbirleri İç İşleri Bakanlığına bağlı kurumlar aracılığıyla sağlanmaya çalışılmaktadır. Okul paydaşlarının okul güvenliği ile ilgili rol ve sorumlulukları tanımlıdır. Okul güvenliği kapsamında Toplum Yararına Çalışan kapsamında İŞKUR aracılığıyla emniyet güçleri tarafından belirlenmiş öncelikli okullarda güvenlik personeli istihdam edilmektedir.

Ayrıca Türkiye genelinde İş Sağlığı ve Güvenliği standardını kurmak ve süreci yönetmek amacıyla il ve ilçelerde iş güvenliği uzmanları görevlendirilmiştir. MEBBİS sistemi üzerinde 6331 sayılı kanun ve bağlı mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılması gereken çalışmalar ile ilgili İş Sağlığı ve Güvenliği modülü oluşturulmuştur. Bu modül sayesinde bütün okul ve kurumların bina kapasiteleri ile ilgili istatistik oluşturulmaktadır ve risk özellikleri ile ilgili İş Sağlığı ve Güvenliği açısından adeta röntgeni çekilmektedir. Bu modülde güncel acil durum ekiplerinde görevli personel bilgileri ve acil durum eylem planı bilgileri de mevcuttur. Okul ya da kurumun risk analizi girişlerine göre DÖF raporu ve ödenek tabanı oluşturma çalışmaları da devam etmektedir.

2.5 Avrupa'da İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları

PEROSH

PEROSH Avrupa Birliği veya Avrupa Ekonomik Alanı üye ülkeleri olan Almanya, Finlandiya, İspanya, Norveç, Danimarka, Hollanda ve katılım desteği sağlayan

EUROFOUND tarafından oluşturulmuş bir projedir. Bu proje araştırmacılara İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda kullanılan göstergeler ile ilgili genel bir bakış sağlamaktadır. Politikacılara İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili yapılan çalışmalar hakkında genel bilgi vermektedir. Katılımcılara ise uygulanan raporlama, gözetim ve izleme metotlarında karşılaşılan zorluklar ile ilgili bilgi ve deneyim paylaşımında bulunma fırsatı sağlamaktadır. Bu proje grubunun hedefi aynı zamanda kavramlar, göstergeler ve işlevsel faaliyetlerde bulunan benzerlik ve farklılıkların daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır(Avrupa Komisyonu). Avrupa Parlamentosu 24 Ekim 2007’de Hayat Boyu Öğrenme Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF) kurulmasına ilişkin tavsiye kararını kabul etmiştir. Farklı ülkelerde farklı eğitim sistemleri tarafından sağlanan yeterliliklerin anlaşılması ve karşılaştırılabilmesine yardımcı olan bir çeviri aracıdır. Üye ülkelerin yeterlilik sistemlerini birbirine bağlayacak bir çeviri aracı olarak da Avrupa Birliği vatandaşlarını çalışma veya öğrenme amaçlı diğer ülkelere geçmesini sağlamak amacıyla bir ağ kurulur. Leonardo da Vinci programı desteğiyle ENETOSH (European Network Education and Training in Occupational Safety and Health) kurulur. ENETOSH’un odak noktası öğretmenlerin, eğitmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliğindeki yüksek kaliteli eğitim ve öğretimi için yeterlilikleri geliştirmektir. Nitelikli öğretmenler “Önleme Kültürünün” gelişiminde anahtar rolededir. Çocukların ve yetişkinlerin kendi güvenlikleri ve sağlıkları ile ilgili algı tutum ve davranışlarındaki değişikliği teşvik etmektedir.

Okullarda ve iş yerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği kültürünün kurulmasını teşvik etmektedir (Avrupa Komisyonu).

ENETOSH

ENETOSH, Milli Eğitim Bakanlıkları, Avrupa Sosyal ortakları ve Avrupa komisyonu tarafından düzenlenen “Avrupa Yeterlilik Çerçevesinden” (EQF) yola çıkarak İş Sağlığı ve Güvenliği dalında öğretmenler ve eğitmenler için yeterlilik profilleri içeren bir standart geliştirmiştir. Standart 4 yıllık bir yeterlilik alanını kapsamaktadır.

1. Eğitim-Öğretim
2. İş Yerinde Güvenlik ve Sağlık
3. İş Yeri Sağlığı Desteği
4. İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi

ENETOSH standardı İş Sağlığı ve Güvenliği alanında bir eğitmen için bilgi gereklilikleri ve davranışları ile ilgili ihtiyaçları tanımlar.

Her yeterlilik alanı için bir kontrol listesi hazırlanmıştır. Bu listeler ulusal düzeyde bir standart belgelendirme amacıyla kullanılabilir.

ENETOSH yetkinlik standardı 10 Avrupa ülkesinden 14 kurum tarafından kabul edilmiştir. Hali hazırda Arapçaya da çevriliyor. Konu ile ilgili makale ve açıklamalar İngilizce ve Almancadır. ENETOSH broşür de yayımlanmaktadır.

2.6. Eğitim Sisteminde Karşılaşılan Kazalılar İçinden Basına Yansıyan Bazı Örnekler

Bakımsızlık ve Uygun Malzeme Kullanılmaması Nedenli Kazalar

Bu tarz kazalar özellikle öğrencilerin yoğun bulunduğu okullarda olması nedeniyle şiddet bakımından daha yüksek zararlar verebilmektedirler. Öğrencilerin yaş itibarıyla fiziksel ve zihinsel gelişimlerini tamamlayamamış olmaları, kaçınıla bilinecek kazalardan hem kaçınamamalarına hem de kaza nedeniyle bir yetişkine göre daha kötü yaralanmalarına neden olmaktadır.

Sıklıkla karşılaşılan bu kaza türlerinde genellikle bakımsızlıktan dolayı işlevlerini güvenli olarak yerine getiremeyen yapı elamanları ve benzer malzemelerin zararlarından bahsedilebilir.

CNN Türk'ün 28.12.2016 tarihli haberine göre "İzmir'in Bayraklı ilçesinde, üzerine okulun bahçesindeki raylı kapı devrilen 5'inci sınıf öğrencisi 10 yaşındaki Abdullah Aydoğan, yüzünden yaralandı ve bacağı kırıldı." (CNN TÜRK 28.12.2016)

Resim 1- Okul Kapısı devrilmesi sonucu oluşan kaza

(Cnnturk Erişim Taihi: 15.05.2018)

CNN TÜRK'ün 12.05.2010 Tarihli haberinde ise ‘‘İstanbul Maltepe'de bir ana sınıfı öğrencisi, düşerek kırılan lavabonun boğazını kesmesi sonucu öldü. İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü, Maltepe'de anaokulu öğrencisinin ölümüyle ilgili inceleme ve soruşturma başlattı.’’ (CNN TÜRK 12.05.2010)

Resim 2- Lavabo kırılması sonucunda oluşan kaza

(Cnnturk Erişim Tarihi: 15.05.2018)

Bir başka haberde ise ‘‘Balıkesir'de de teneffüs sırasında devrilen bayrak direğinin altında kalan ilköğretim okulu üçüncü sınıf öğrencisi ağır yaralandı.’’(CNN TÜRK 12.05.2010)

Resim 3- Bayrak direği yıkılması sonucu oluşan kaza

(Cnnturk Erişim Tarihi: 15.05.2018)

Başka bir haber de ise ‘‘Bodrum ilçesine bağlı Yalı Kavak beldesindeki Neşe Doğan İlköğretim Okulunda meydana gelen kazanın ardından 10 yaşındaki Pınar taburcu olurken, yoğun bakımdaki arkadaşı Nazlı ise servise alındı. Dün sabah saatlerinde Neşe Doğan İlköğretim Okulunun çatısından düşen su deposu 10 yaşındaki 4/A sınıfı öğrencilerinden Nazlı Altun ve Pınar Sağıt'ın üstüne düşmüş ve 2 öğrenci yaralanmıştı. Altun, beyin kanaması geçirerek ameliyata alındı.’’ (www.haberler.com 12.03.2013)

Resim 4- Su deposu düşmesi sonucu oluşan kaza

(Milliyet Erişim Tarihi: 15.05.2018)

Laboratuvar Kazaları

Her okulda bulunan laboratuvarlarda gerçekleşen veya deney malzemelerin kullanımı esnasında gerçekleşen bu kazalarda genellikle öğrencilerin kontrolsüz şekilde bu malzemeleri kullanmasından kaynaklanmaktadır.

TRT'nin haberine göre "Tunceli'deki özel bir lisenin kimya laboratuvarında meydana gelen asit kaynaklı patlama sonucu 10 öğrenci yaralandı."(TRT Haber)

Hürriyet Gazetesinin 05.03.2015 tarihli haberine göre ise "Yalova Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin laboratuvarında kimya dersi sırasında deney yapılırken patlama oldu. Deneyi yapan öğretmen Mustafa Keskiner patlama sonucu yaralandı. Art arda gelen kazalar üzerine yetkililere seslenen veliler, gerekli önlemler alınana kadar okul laboratuvarlarında yapılan tehlikeli deneylerin yasaklanması çağrısı yapıyor."(Hürriyet Gazetesi 05.03.2015)

Resim 5- Laboratuvarda patlama sonucu oluşan kaza

(Hürriyet Erişim Tarihi: 15.05.2018)

Öğrenci Servisi Kazaları

Çeşitli nedenler ile okullarına öğrenci servisleri ile gitmek zorunda olan öğrenciler için en fazla ölümün ve yaralanmanın olduğu bu kazalar. Servis kurallarına uyulmamasından kaynaklandığı gibi trafikte herhangi bir araçta kurallara uymaması nedeniyle de gerçekleşebilmektedir.

Doğaları gereği bu tür kazalarda çok fazla ölüm ve yaralanma söz konusu olmaktadır. Özellikle taşımalı eğitim yapılan okullar için ana tehlikeyi bu kısım oluşturmaktadır.

İHA'nın haberine göre "Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinde öğrenci servisiyle otomobilin çarpışması sonucu 3'ü ağır 16 kişi yaralandı." (İHA 02.06.2015)

Resim 6- Öğrenci Servis Kazası

(İHA Erişim Tarihi:15.05.2018)

Yangın

Her okulun ana tehlikelerinden olan yangınlar yeterli önlemlerin alınmaması ve öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilmesi gereken tatbikatların uygun şekilde yapılmaması nedeniyle şiddet bakımından çok büyük bir potansiyel içermektedir.

Özellikle her okulda yılda en az bir kere yapılması gereken acil durum tatbikatlarının uygulanmadığı, uygulansa dahi ortaya çıkarılan aksaklıkların genellikle düzeltilmediği bilinmektedir.

"Akhisar Fevzi Keskinoğlu Anadolu Lisesi'nin çatısında çıkan yangın korku dolu anlar yaşattı. Yangın bugün saat 12.00 sıralarında okulun çatısında onarım çalışmaları yapılırken meydana geldi. Kısa sürede rüzgârında etkisiyle alevler tüm çatıyı sardı. İşçilerin ve çevredeki vatandaşların yangını itfaiye ekiplerine haber vermesi üzerine olay yerine çok sayıda itfaiye sevk edildi."(Akhisar Haber 02.07.2016)

Resim 7- Okul Yangını

(Akhisar Erişim Tarihi: 15.05.2018)

Terör Saldırıları

Ülkemizin en büyük problemlerinden olan terör saldırıları maalesef ki okullar için de potansiyel risk taşımaktadır. Bu konunun vahametini Sabah Gazetesinin 11.02.2013 tarihinde Milli Eğitim Bakanı şu şekilde açıklamıştır.

Milli Eğitim Bakanı Avcı, "Geçtiğimiz yıl, 400'e yakın okulumuza yönelik terör saldırısı gerçekleştirildi. Saldırıları nedeniyle bütçeden 100 milyon liraya yakın kaynak kullandık" dedi. (Sabah Gazetesi 11.02.2016)

Resim 8- Okullara Terör Saldırısı

(Sabah Erişim Tarihi:15.05.2018)

Özellikle Amerika Birleşik Devletlerinde olan olaylar nedeniyle sıklıkla gündeme gelen okullara yapılan terör saldırıları çok büyük bir tehlike taşımaktadır. Yeniçağ gazetesinin haberine göre ” ABD'nin Florida eyaletinde liseye silahlı saldırı düzenlendiği bildirildi. Polisin karşılık vermesiyle çatışma çıktı. Saldırıda en az 17 kişinin öldüğü ve çok sayıda kişinin de yaralı olduğu belirtiliyor. Polis saldırganı gözaltına aldı. “(Yeniçağ 06.08.2014)

Resim 9- ABD’de Okullara Terör Saldırısı

(Sanalbasin Erişim Tarihi:15.05.2018)

Şiddet Olayları

Öğretmenin öğrenciye, velinin öğretmene, öğretmenin öğretmene, öğrencinin öğretmene ve öğrencinin öğrenciye karşı yaptıkları şiddet hareketleri neredeyse her gün basına yansımaktadır.

Özellikle üniversitelerde politik nedenlerle karşı karşıya gelen öğrenci gruplarının şiddet hareketleri sonucunda birçok insanın hayatını kaybettiği olaylar ülkemizde ne yazık ki yaşanmıştır. Bir başka şiddet olayına örnek ise Mardin’de görüldü. Gazete haberine göre Mardin’de ilkökul öğretmeni Beşir Sarıgül, uyardığı öğrenci velisi Fuat S.’nin muştalı saldırısında yaralandı (Mardin Dost Haber 26.12.2013).

“Trabzon’un 'un Beşikdüzü ilçesi Merkez Orta Okulu'nda görevli öğretmen Güven Candaş'ın, Sağlık Meslek Lisesi 12'nci sınıf öğrencisinin yumruklu saldırısına uğradı. Öğretmen Candaş'ın burnuna 4 dikiş atıldı. ‘ (Haber 61 03.11.2017).

Başka bir haberde ise “Samsun'un Tekkeköy ilçesinde bir lisede kadın öğretmenin erkek öğrencisine sınıfta şiddet uygulaması öğrenciler tarafından saniye saniye görüntülendi. Öğrenciyi yazı tahtasının önüne çekerek diz çöktüren öğretmen, "Sen neden benim sözümü dinlemiyorsun" diyerek ona peş peşe tokat atmaya başladı. Hırsını alamayan öğretmen bu kez ayağa kalktı. Öğrencinin saçından tutarak bir yere kaçmasını önledi.”

Radikal gazetesinin 21.05.2014 tarihli haberine göre “Kırklareli Üniversitesi'ndeki Soma protestosunda karşıt görüşlü öğrenciler arasında bıçaklı kavga çıktı. Jandarma'nın ayırdığı kavgada iki öğrenci bıçakla yaralandı.”(Radikal 21.05.2014)

2.7. Sağlık ve Güvenlik Açısından Öğretmenler

Yukarıda ki örnekler göstermektedir ki Eğitim Sistemi içerisinde pek çok tehlike öğrenciler, öğretmenler ve görevliler için farklı riskler teşkil etmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı İstatistiklerine göre 2016-2017 Eğitim Yılında toplam 24.332.443 Öğrenci ve 1.179.140 Öğretmen eğitim sistemi içerisinde yer almıştır.

Tablo 1- Milli Eğitim Bakanlığı İstatistik Verileri

	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Öğrenci/ Öğretmen
İlkokul	25.479	292.878	4.972.430	16,98
Ortaokul	17.879	324.350	5.554.415	17,12
Genel Orta Öğretim	5.225	147.052	3.136.440	21,33
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	5.851	185.988	2.713.530	14,59
Yüksek Öğretim	3.729	151.763	6.627.505	43,67
Okul Öncesi Eğitim	29.293	77.109	1.328.123	17,22
Toplam	87.456	1.179.140	24.332.443	20,64

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı 2016-2017 İstatistik Yayını

Türkiye nüfusunun 79,5 milyon olduğu ve yaklaşık olarak 25,5 milyon kişinin okullarda öğrenci ve öğretmen olarak bulunduğu düşünüldüğünde toplam nüfusun %32'si eğitim yılı içerisinde eğitim kurumlarında bilfiil bulunmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarında ki öğrencilerin reşit olduğu varsayılırsa yaklaşık 17,7 milyon reşit olmayan öğrencinin okul içinde ki sorumluluğu 1 milyon öğretmen tarafından sağlanmakta veya mevzuatça bu şekilde görülmektedir.

Bu sayıda her öğretmenin ortalama olarak 17,7 öğrencinin okul içinde sorumlusu olmasını gerektirmektedir. Gerçeklikte ise bu ortalama öğretmen başına 30 öğrenciyi geçmektedir. Verilerde ki rakamlar kabul edilse dahi bir okul öncesi öğretmenin fiziksel ve zihinsel gelişimlerinin henüz başında olan okul öncesi ortalama 17,22 öğrencinin, bir ilkökul öğretmenin yeterli fiziki ve zihni beceriye henüz sahip olmayan ortalama 16,98 ilkökul öğrencisinin, bir ortaokul öğretmenin 17,12 ortaokul öğrencisinin ve bir ortaöğretim öğretmenin 2133 lise öğrencisinin sorumluluğunu bir acil durum anında alması imkânsızdır.

Ayrıca 203 ilk ve orta düzeydeki okulda sadece engelliler için eğitim verilmektedir. Bu okullarda toplam 3386 öğrenci eğitim görmektedir. Bu öğrencilerin acil durum anında sorumlulukları 1945 öğretmene verilmiş olarak gözükmektedir. Bu durum realiteye uymamaktadır. (Tablo 3)

Ayrıca öğretmenler acil durum ekiplerinde görevlendirilmediyseler acil durumlar ile ilgili bir eğitim alma zorunluluğu mevzuatta bulunmamaktadır. Acil durum ekiplerinde görevlendirilen branş öğretmenlerin de acil duruma müdahaleyi gerektiren saatlerde okulda bulunmalarını planlamak imkansızdır çünkü sadece ders saatlerinde okulda bulunmaktadırlar.

Normal durumda dahi birçok öğretmenin belirttiği gibi öğrencileri kontrol altında tutmak oldukça zor iken acil durum anında farklı fiziki ve zihinsel gelişimde olan bu öğrencilerin hayatları ile alakalı kararlar alıp bunları uygulayabilmek profesyonel bir tutum gerektirir.

Araştırmanın ana konusu olan öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği hakkındaki kendi öz yeterliliklerinin incelenmesi konusu tüm bu nedenlerden ötürü önem arz etmektedir.

Çünkü her ne kadar mevzuat bu şekilde emretmekte ise de yaşananlar göstermektedir ki böyle bir sorumluluğun altına hiçbir eğitim almalarını sağlamadan öğretmenleri sokmak yararsızdır.

Bu bağlamda elde ki mevcut koşullarda öğretmenlerin kendilerini İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda ne kadar yeterli gördükleri incelenmiştir. Demografik özellikleri ile öz yeterlilikleri arasında ilişkiler kurulmaya çalışılmıştır.

Tablo 2- Öğretim yılına göre Öğretmen öğrenci sayıları

Okul türü ve öğretim yılına göre okul / birim, öğretmen, öğrenci ve mezun olan öğrenci sayısı				
Okul Türü	Öğretim Yılı	Okul /Birim	Öğretmen	Öğrenci
İlkokul	2016/17	25 479	292 878	4 972 430
Ortaokul	2016/17	17 879	324 350	5 554 415
Ortaöğretim	2016/17	5 225	147 052	3 136 440
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	2016/17	5 851	185 988	2 713 530
Fakülte/Yüksekokul	2016/17	3 729	151 763	6 627 505

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı 2016-2017 İstatistik Yayımları

Tablo 3- Engelliler için ilk ve orta okul öğrenci öğretmen sayıları

Okul Türü	Okul	Öğrenci	Öğretmen	Derslik
		Toplam	Toplam	
İlkokul (İşitme Engelliler)	42	740	203	339
İlkokul (Görme Engelliler)	17	508	162	77
İlkokul (Ortopedik Engelliler)	3	295	45	58
İlkokul (Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler)	36	761	168	243
Ortaokul (İşitme Engelliler)	42	1 543	578	254
Ortaokul (Görme Engelliler)	17	700	262	224
Ortaokul (Ortopedik Engelliler)	3	382	52	25
Ortaokul (Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler)	43	1 523	475	106
Genel Toplam	203	3386	1945	1326

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı 2016-2017 İstatistik Yayını

3.GEREÇ-YÖNTEM

Bu kısımda ön genel bilgiler kısmından elde edilen bilgiler ışığında araştırma için bilimsel bir araştırma yöntemi oluşturulacaktır. Bu yöneme göre İstanbul İli Şile İlçesinde eğitim faaliyetlerine devam eden Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda çalışılan öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği yönünden farkındalıkları incelenecektir.

3.1.Araştırma tipi

Araştırma evreninin elde ki imkânlar doğrultusunda İstanbul İli Şile İlçesi olarak seçilmesi ve incelenecek olgular arasındaki bağlantıların katılımcılara yapılan anketten elde edilen veriler ile istatistiki yöntemler ile belirleneceği düşünüldüğünde araştırmanın tipi Nicel Betimleyici Araştırma Tipi olarak sınıflandırılmıştır.

Betimlenmesi planlanan olgular için araştırmacı tarafından uygun bir anket hazırlanmıştır. Soruların hazırlanması esnasında birçok sektör temsilcisinden görüş alınmıştır. Bu bağlamda 40 sorudan oluşan ve katılımcıların İş Sağlığı ve Güvenliği ile öz yeterlilikleri arasında ilişki kurmaya çalışan bir anket hazırlanmıştır.

Soruların hazırlanması esnasında katılımcıların dışlanma kriterlerinin dışında kalması amacıyla dışlanma kriter soruları ve veri güvenliği açısından çapraz kontrol soruları da ankete eklenmiştir.

3.2.Araştırma Modeli

Şile ilçesinde hali hazırda Milli eğitime bağlı okullarda eğitim vermekte olan öğretmenler ile yapılan bu ankette aşağıdaki anket metodolojisi kullanılmıştır.

Bu metodoloji bakımından öğretmenler arasında ayrı bir kontrol grubu kullanılmamış ve mevcut durum ölçülmeye çalışılmıştır.

3.2.1. Hipotezler

Mevcut durumu ölçmeye yarayan basit istatistiki yöntemler dışında, elde edilen veriler ışığında aşağıda ki hipotezler kurulmuştur.

a)**Hipotez 1:**Öğretmenlerin cinsiyetleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

H_{10} = Öğretmenlerin cinsiyetleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

H_{11} = Öğretmenlerin cinsiyetleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

b) **Hipotez 2:** Öğretmenlerin kıdemleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

H_{20} = Öğretmenlerin kıdemleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

H_{21} = Öğretmenlerin kıdemleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

c) **Hipotez 3:** Öğretmenlerin yaşları ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

H_{30} = Öğretmenlerin yaşları ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

H_{31} = Öğretmenlerin yaşları ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

d) **Hipotez 4:** Öğretmenlerin eğitimleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

H_{40} = Öğretmenlerin eğitimleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

H_{41} = Öğretmenlerin eğitimleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

3.3.Evren

İstanbul İli Şile İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğünden edinilen bilgiye göre 27.06.2018 tarihi itibarıyla Şile İlçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan 377 öğretmen bulunmaktadır (Şile Milli Eğitim Müdürlüğü).

Bu bağlamda evren büyüklüğü 377 kişi olarak tanımlanmıştır.

3.4.Örneklem

Örneklem Büyüklüğü

Örneklem sayısı tespiti için evren büyüklüğü olan 377 sayısı temel alınmış ve aşağıdaki formüle göre minimum örneklem yeter sayısı bulunmuştur.

“Örneklem büyüklüğünü saptamak için kullanılan formül;

$$n = \frac{N \cdot P \cdot Q \cdot t_{\alpha}^2 \cdot sd}{(N - 1) \cdot d^2}$$

Bu formülde

N =Evrendeki birim sayısını

n =Örneklem büyüklüğünü

p =Evrende herhangi x olayının gözlem oranını

$q=(p-1)$ = Evrende herhangi x olayının gözlenmeme oranını ‘’(SEYREKOĞLU 2017)

$\alpha=0,05$

$z_{\alpha}=1,96$ ($\alpha=0,05$ için)

d =örneklem hatası= $0,05$ i ifade etmektedir.

Örneklem hatası ve güven aralığı $0,05$ olarak seçilmiştir.

Bu bilgiler ışığında ölçülecek olasılık değeri olan P ‘nin her katılımcı için yaklaşık aynı kabulü ile $P=0,95$ ve $Q=0,05$ olarak seçilmiştir. Bu kabul ile birlikte minimum örneklem yeter sayısı 74 olarak bulunmuştur.

Örneklem Seçim Yöntemi

Eldeki imkânlar dâhilinde Şile İlçesinde yapılan Milli Eğitim Bakanlığınca yapılan ve ilçe milli eğitime bağlı öğretmenlerin katılımı mecburi olan sempozyum esnasında anket doldurmaya gönüllü olan 125 kişi ile anket çalışması yapılmış ve minimum örneklem sayısının üstüne geçilmiştir.

3.5.İstatistiksel Analiz

Anket ile elde edilen veriler üzerinde frekans, varyans, ortalama, standart sapma vb. basit istatistiksel işlemler dışında tek yönlü varyans analizi, chi-square testi ve bağımsız örneklem t testi ile değişkenler arasında ilişki kurulmaya çalışılmıştır.

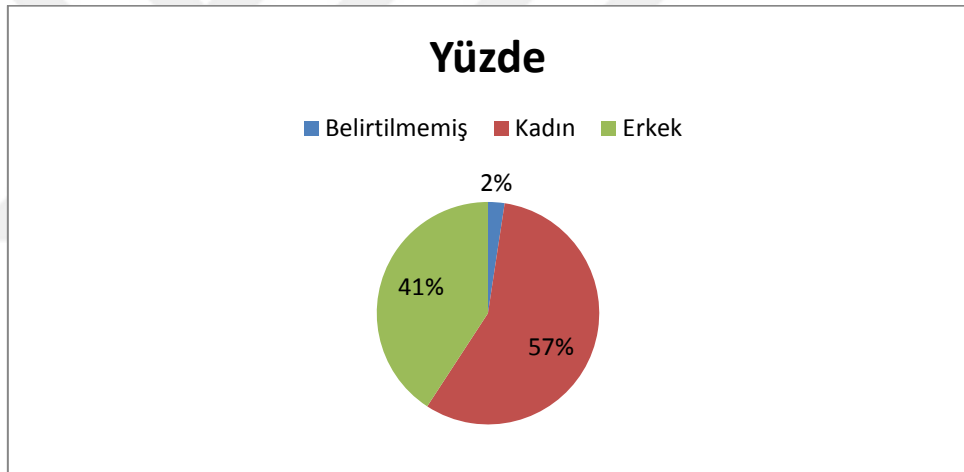
4.BULGULAR

4.1 Frekanslar

Tablo 4: Katılımcıların cinsiyet frekansları tablosu

Cinsiyet			
Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Toplam Yüzde
Belirtilmemiş	3	2,4	2,4
Kadın	71	56,8	59,2
Erkek	51	40,8	100
Toplam	125	100	

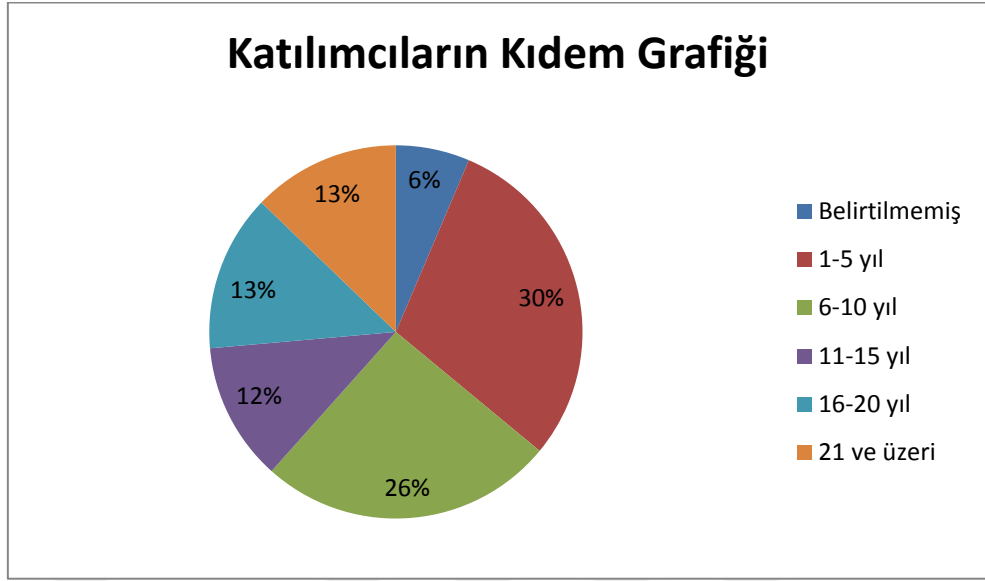
Şekil 1: Katılımcıların cinsiyet frekansları grafiği

Tablo 5: Katılımcıların kıdem frekansları tablosu

Kıdem			
Kıdem	Frekans	Yüzde	Toplam Yüzde
Belirtilmemiş	8	6,4	6,4
1-5 yıl	37	29,6	36
6-10 yıl	32	25,6	61,6
11-15 yıl	15	12	73,6
16-20 yıl	17	13,6	87,2
21 ve üzeri	16	12,8	100
Toplam	125	100	

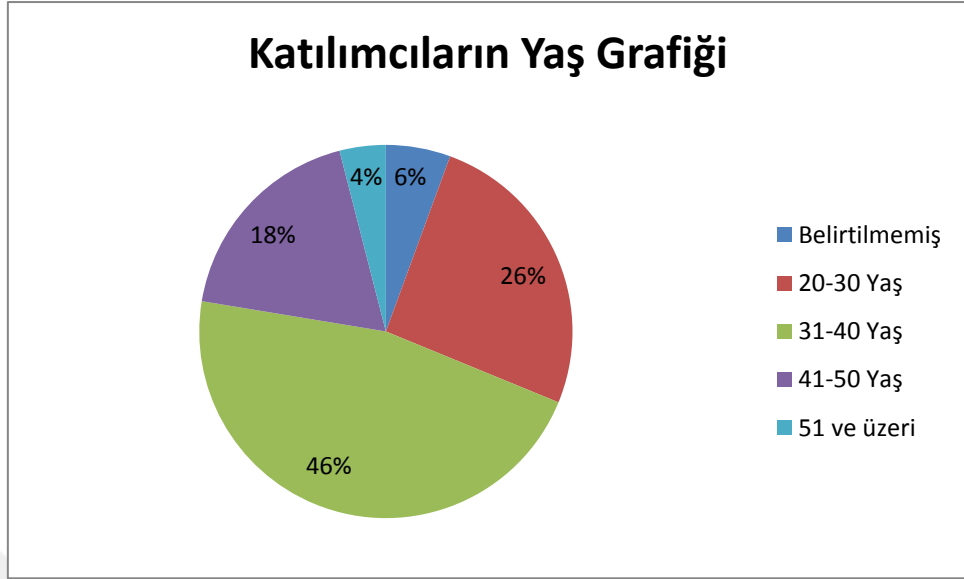
Şekil 2: Katılımcıların kıdem frekansları grafiği

Tablo 6: Katılımcıların yaş frekansları tablosu

Yaş			
Yaş	Frekans	Yüzde	Toplam Yüzde
Belirtilmemiş	7	5,6	5,6
20-30 Yaş	32	25,6	31,2
31-40 Yaş	58	46,4	77,6
41-50 Yaş	23	18,4	96
51 ve üzeri	5	4	100
Toplam	125	100	

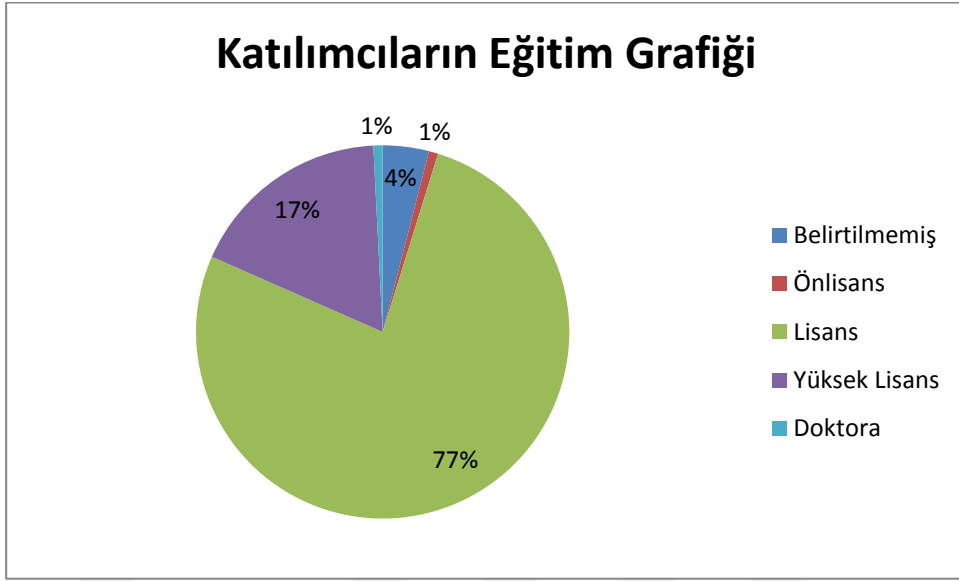
Şekil 3: Katılımcıların yaş frekansları grafiği

Tablo 7: Katılımcıların eğitim frekansları tablosu

Eğitim			
Eğitim	Frekans	Yüzde	Toplam Yüzde
Belirtilmemiş	5	4	4
Ön lisans	1	0,8	4,8
Lisans	96	76,8	81,6
Yüksek Lisans	22	17,6	99,2
Doktora	1	0,8	100
Toplam	125	100	

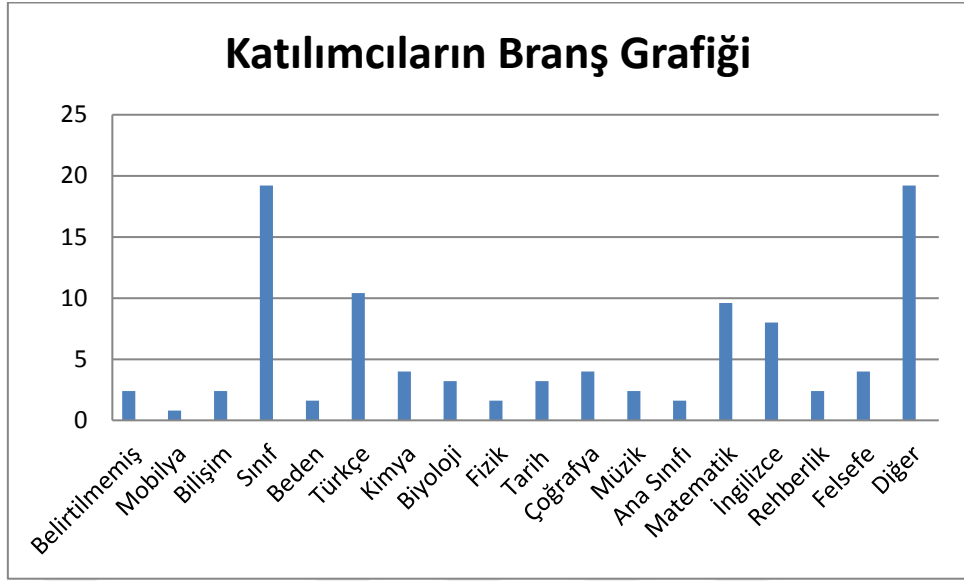
Şekil 4: Katılımcıların eğitim frekansları grafiği

Tablo 8: Katılımcıların branş frekansları tablosu

Branş			
Branş	Frekans	Yüzde	Toplam Yüzde
Belirtilmemiş	3	2,4	2,4
Mobilya	1	0,8	3,2
Bilişim	3	2,4	5,6
Sınıf	24	19,2	24,8
Beden	2	1,6	26,4
Türkçe	13	10,4	36,8
Kimya	5	4	40,8
Biyoloji	4	3,2	44
Fizik	2	1,6	45,6
Tarih	4	3,2	48,8
Coğrafya	5	4	52,8
Müzik	3	2,4	55,2
Ana Sınıfı	2	1,6	56,8
Matematik	12	9,6	66,4
İngilizce	10	8	74,4
Rehberlik	3	2,4	76,8
Felsefe	5	4	80,8
Diğer	24	19,2	100
Toplam	125	100	

Şekil 5: Katılımcıların branş frekansları grafiği

4.2. İlişkisel Analizler

Tablo 9: Katılımcıların bağımsız T testi için cinsiyet frekansları tablosu

Grup İstatistikleri					
Cinsiyet		N	Ortalama	Standart sapma	Standart Hata
Öz yeterlilik	Kadın	71	1,930	0,618	0,073
	Erkek	51	2,537	0,826	0,116

Tablo 10: Katılımcılar için cinsiyet öz yeterlilik arasındaki bağımsız T testi tablosu

Bağımsız Örneklem T Testi										
		Varyans Toplamları İçin Levene Testi		Ort. Toplam İçin T Testi						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Ort. Dif	Std Hata Dif.	%95 Hata Oranına Göre	
									min	mak
Öz yeterlilik	Varyans Eşitliği Durumu	9,456	0,003	-4,644	120	0,000	-0,607	0,131	-0,866	-0,348
	Varyans Eşit Olmama Durumu			-4,433	88,165	0,000	-0,607	0,137	-0,879	-0,335

$$\eta^2 = \frac{t^2}{t^2 + (N_1 + N_2 - 2)} = \frac{-4,433^2}{-4,433^2 + 71 + 41 - 2} = 0,1407$$

Tablo 11: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki tanımlama tablosu

Kıdem için Tek Yönlü ANOVA Testi								
Tanımlamalar								
Öz yeterlilik	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	%95 doğruluk oranına göre		min	max
					min	max		
Belirtilmemiş	8	2,40	0,93	0,33	1,62	3,17	1,23	3,60
1-5 yıl	37	2,02	0,65	0,11	1,80	2,24	1,13	4,40
6-10 yıl	32	2,07	0,81	0,14	1,78	2,36	1,08	4,55
11-15 yıl	15	2,03	0,49	0,13	1,75	2,30	1,20	3,03
16-20 yıl	17	2,59	0,86	0,21	2,15	3,03	1,35	3,95
21 ve üzeri	16	2,50	0,84	0,21	2,05	2,94	1,20	3,98
Toplam	125	2,20	0,77	0,07	2,06	2,33	1,08	4,55

Tablo 12: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki varyans homojenliği tablosu

Varyans Homojenlik Testi			
Ozyeterlilik			
Levene İstatistiği	df1	df2	Sig.
2,024	5	119	0,080

Tablo 13: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki tek yönlü ANOVA tablosu

ANOVA					
Öz yeterlilik					
	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Gruplar Arası	6,514	5	1,303	2,303	0,049
Grup İçi	67,319	119	0,566		
Total	73,833	124			

Tablo 14: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki Robust Testi tablosu

Ortalamalar eşitliği için Robust Testi				
Öz yeterlilik				
	İstatistik	df1	df2	Sig.
Welch	1,967	5	37,272	0,106
Brown-Forsythe	2,136	5	59,777	0,073

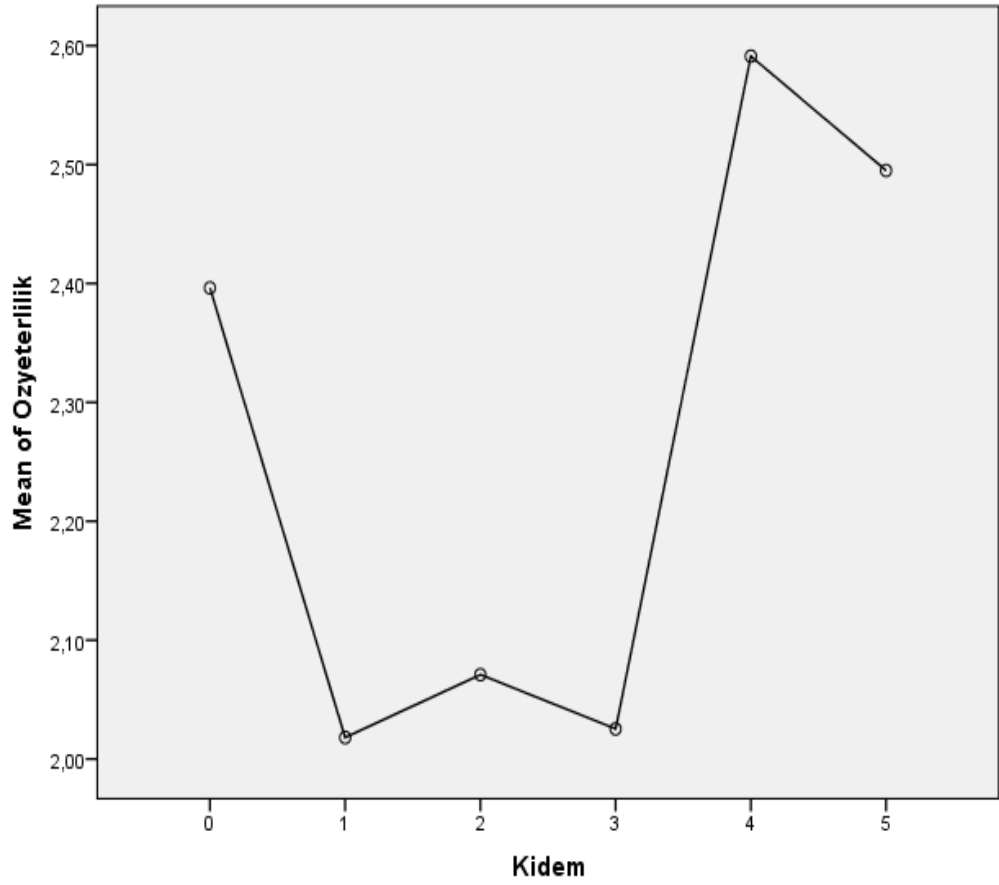
Tablo 15: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki Post Hoc testi tablosu

Post Hoc Testi						
Çoklu Karşılaştırma						
Bağımlı Değişken	Öz yeterlilik					
Tukey HSD						
(I) Kıdem		Ortalama Diferansiyeli (I-J)	Std. Hata	Sig.	95% Doğruluğa göre	
					min	max
0	1	0,37814	0,29326	0,790	-0,4713	1,2276
	2	0,32531	0,29731	0,883	-0,5359	1,1865
	3	0,37092	0,32928	0,869	-0,5829	1,3247
	4	-0,19493	0,32247	0,991	-1,1290	0,7392
	5	-0,09875	0,32568	1,000	-1,0422	0,8447
1	0	-0,37814	0,29326	0,790	-1,2276	0,4713
	2	-0,05283	0,18157	1,000	-0,5788	0,4731
	3	-0,00723	0,23022	1,000	-0,6741	0,6597
	4	-0,57307	0,22038	0,105	-1,2114	0,0653
	5	-0,47689	0,22505	0,285	-1,1288	0,1750
2	0	-0,32531	0,29731	0,883	-1,1865	0,5359
	1	0,05283	0,18157	1,000	-0,4731	0,5788
	3	0,04560	0,23535	1,000	-0,6361	0,7274
	4	-0,52024	0,22573	0,200	-1,1741	0,1336
	5	-0,42406	0,23029	0,443	-1,0912	0,2430
3	0	-0,37092	0,32928	0,869	-1,3247	0,5829
	1	0,00723	0,23022	1,000	-0,6597	0,6741
	2	-0,04560	0,23535	1,000	-0,7274	0,6361
	4	-0,56584	0,26644	0,282	-1,3376	0,2060
	5	-0,46967	0,27031	0,510	-1,2527	0,3134
4	0	0,19493	0,32247	0,991	-0,7392	1,1290
	1	0,57307	0,22038	0,105	-0,0653	1,2114
	2	0,52024	0,22573	0,200	-0,1336	1,1741
	3	0,56584	0,26644	0,282	-0,2060	1,3376
	5	0,09618	0,26198	0,999	-0,6627	0,8551
5	0	0,09875	0,32568	1,000	-0,8447	1,0422
	1	0,47689	0,22505	0,285	-0,1750	1,1288
	2	0,42406	0,23029	0,443	-0,2430	1,0912
	3	0,46967	0,27031	0,510	-0,3134	1,2527
	4	-0,09618	0,26198	0,999	-0,8551	0,6627

Tablo 16: Katılımcılar için kıdem öz yeterlilik arasındaki alfa alt kümeleri tablosu

Öz yeterlilik		
Tukey HSD		
Kıdem	N	Alfa alt kümeleri = 0.05
		1
1	37	2,0181
3	15	2,0253
2	32	2,0709
0	8	2,3963
5	16	2,4950
4	17	2,5912
Sig.		0,262

Şekil 6: Katılımcıların kıdem öz yeterlilik grafiği

Tablo 17: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki tanımlama tablosu

Yaş için Tek Yönlü ANOVA Testi								
Tanımlamalar								
Öz yeterlilik	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	%95 doğruluk oranına göre		min	max
					min	max		
Belirtilmemiş	7	2,2800	0,62530	0,23634	1,7017	2,8583	1,65	3,60
20-30 Yaş	32	2,0031	0,60829	0,10753	1,7838	2,2224	1,13	3,40
31-40 Yaş	58	2,1436	0,80313	0,10546	1,9324	2,3548	1,08	4,55
41-50 Yaş	23	2,4970	0,89123	0,18583	2,1116	2,8824	1,20	3,98
51 ve üzeri	5	2,5280	0,66009	0,29520	1,7084	3,3476	1,67	3,38
Total	125	2,1957	0,77164	0,06902	2,0591	2,3323	1,08	4,55

Tablo 18: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki varyans homojenliği tablosu

Varyans Homojenlik Testi			
Öz yeterlilik			
Levene İstatistiği	df1	df2	Sig.
1,555	4	120	0,191

Tablo 19: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki tek yönlü ANOVA tablosu

ANOVA					
Öz yeterlilik					
	Kareler Toplamı	Df.	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Gruplar Arası	4,033	4	1,008	1,734	0,147
Grup İçi	69,800	120	0,582		
Total	73,833	124			

Tablo 20: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki Robust Testi tablosu

Ortalamalar eşitliği için Robust Testi				
Öz yeterlilik				
	İstatistik	df1	df2	Sig.
Welch	1,639	4	18,919	0,206
Brown-Forsythe	1,961	4	46,949	0,116

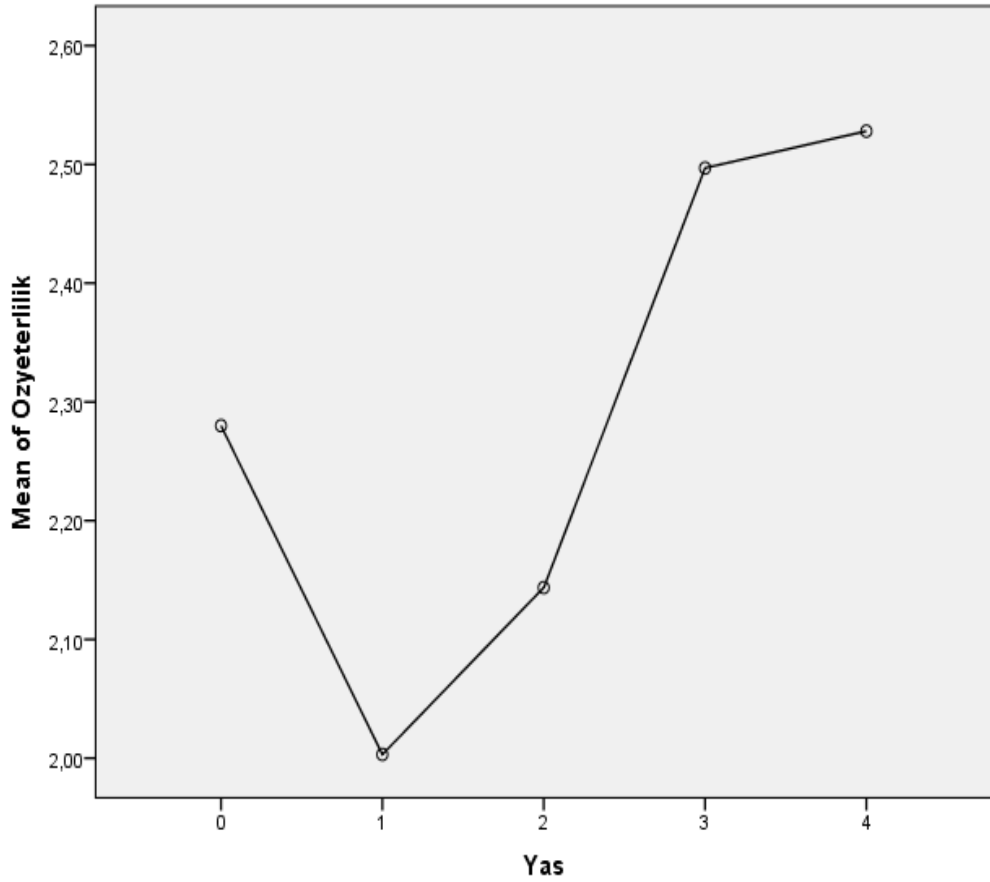
Tablo 21: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki Post Hoc testi tablosu

Post Hoc Tests						
Çoklu Karşılaştırma						
Bağımlı Değişken	Öz yeterlilik					
Tukey HSD						
(I) Yaş		Ortalama Diferansiyeli (I-J)	Std. Hata	Sig.	95% Doğruluğa göre	
					min	max
0	1	0,27688	0,31823	0,907	-0,6045	1,1583
	2	0,13638	0,30516	0,992	-0,7088	0,9816
	3	-0,21696	0,32922	0,965	-1,1288	0,6949
	4	-0,24800	0,44657	0,981	-1,4849	0,9889
1	0	-0,27688	0,31823	0,907	-1,1583	0,6045
	2	-0,14050	0,16795	0,919	-0,6057	0,3247
	3	-0,49383	0,20849	0,131	-1,0713	0,0836
	4	-0,52488	0,36676	0,609	-1,5407	0,4909
2	0	-0,13638	0,30516	0,992	-0,9816	0,7088
	1	0,14050	0,16795	0,919	-0,3247	0,6057
	3	-0,35334	0,18793	0,334	-0,8739	0,1672
	4	-0,38438	0,35547	0,816	-1,3689	0,6002
3	0	0,21696	0,32922	0,965	-0,6949	1,1288
	1	0,49383	0,20849	0,131	-0,0836	1,0713
	2	0,35334	0,18793	0,334	-0,1672	0,8739
	4	-0,03104	0,37633	1,000	-1,0734	1,0113
4	0	0,24800	0,44657	0,981	-0,9889	1,4849
	1	0,52488	0,36676	0,609	-0,4909	1,5407
	2	0,38438	0,35547	0,816	-0,6002	1,3689
	3	0,03104	0,37633	1,000	-1,0113	1,0734

Tablo 22: Katılımcılar için yaş öz yeterlilik arasındaki alfa alt kümeleri tablosu

Öz yeterlilik		
Tukey HSD		
Yaş	N	Alfa alt kümeleri = 0.05
		1
1	32	2,0031
2	58	2,1436
0	7	2,2800
3	23	2,4970
4	5	2,5280
Sig.		0,469

Şekil 7: Katılımcıların yaş öz yeterlilik grafiği

Tablo 23: Katılımcılar için eğitim öz yeterlilik arasındaki tanımlama tablosu

Eğitim Durumu için Tek Yönlü ANOVA Testi								
Tanımlamalar								
Öz yeterlilik	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	%95 doğruluk oranına göre		min	max
					min	max		
Belirtilmemiş	5	2,3260	0,75075	0,33575	1,3938	3,2582	1,65	3,60
Ön lisans	1	1,0800					1,08	1,08
Lisans	96	2,1964	0,75468	0,07702	2,0434	2,3493	1,13	4,40
Yüksek Lisans	22	2,2318	0,87171	0,18585	1,8453	2,6183	1,20	4,55
Doktora	1	1,8000					1,80	1,80
Total	125	2,1957	0,77164	0,06902	2,0591	2,3323	1,08	4,55

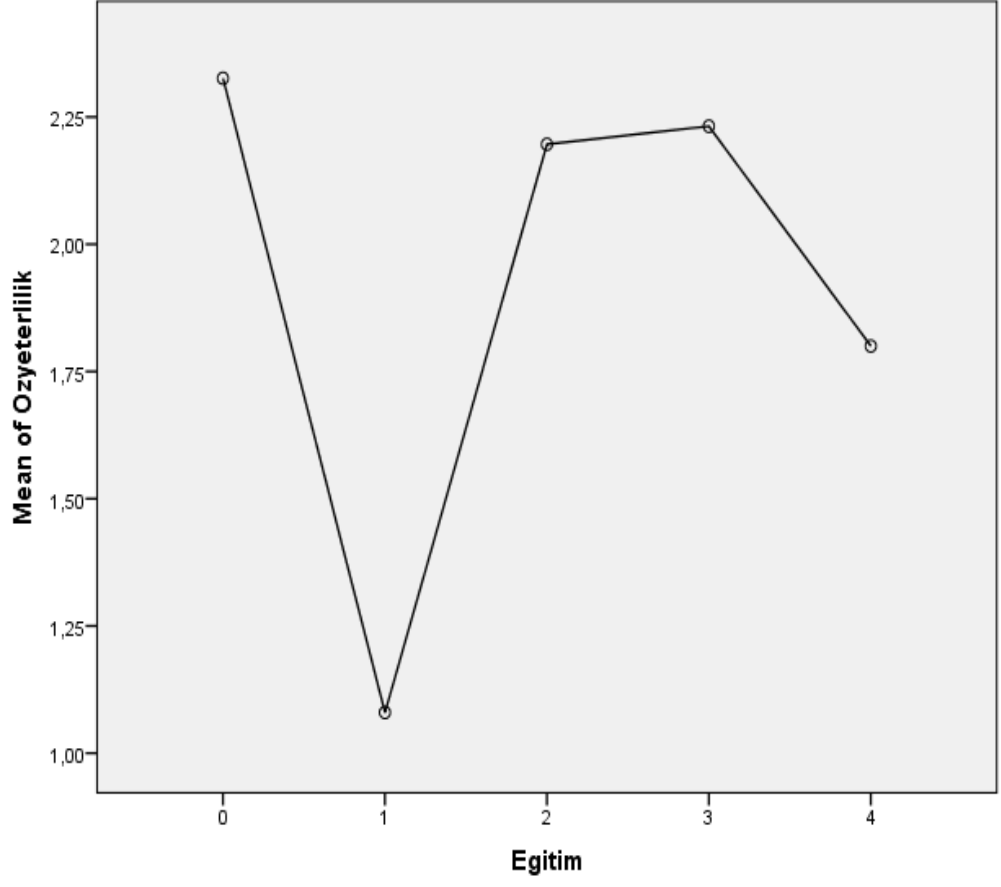
Tablo 24: Katılımcılar için eğitim öz yeterlilik arasındaki varyans homojenliği tablosu

Varyans Homojenlik Testi			
Öz yeterlilik			
Levene İstatistiği	df1	df2	Sig.
0,49	2	120	0,614

Tablo 25: Katılımcılar için eğitim öz yeterlilik arasındaki tek yönlü ANOVA tablosu

ANOVA					
Öz yeterlilik					
	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Gruplar Arası	1,515	4	0,379	0,628	0,643
Grup İçi	72,318	120	0,603		
Toplam	73,833	124			

Şekil 8: Katılımcıların eğitim öz yeterlilik grafiği

5. TARTIŞMA

Araştırmanın bulgularından elde edilen bilgiler ile aşağıdaki çıkarımlarda bulunulmuştur.

İstanbul İli Şile İlçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında 377 öğretmen bulunmaktadır. Evreni oluşturan bu sayıdan 125 kişiye ulaşılarak minimum örneklem yeter sayısı olan 74'ün üstüne çıkılarak örneklem sayısının evreni bilimsel olarak yansıtması sağlanmıştır.

Araştırmaya katılan 125 kişinin %2,4'ü(3 kişi) cinsiyet belirtmemiş, %56,8'i (71 kişi) kadın seçeneğini, %40,8'i(51 kişi) erkek seçeneğini işaretlemiştir.(Tablo 1)

Katılımcıların kıdem frekansları incelendiğinde %6,4'ü kıdemini belirtmemiştir. Lakin 1-5 yıl kıdem sahiplerinin %29,6, 6-10 yıl kıdem sahiplerinin %25,6, 11-15 yıl kıdem sahiplerini %12, 16-20 yıl kıdem sahiplerinin %13,6 ve 21 ve üzeri yıllarda kıdem sahiplerinin %12,8 oranında bulunduğu görülmüştür.(Tablo 2)

Bu bağlamda 1-10 yıl arası kıdem sahibi olanların oranlarının diğer kıdem gruplarına göre iki kat fazla olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Artan eğitim ihtiyacı nedeniyle daha fazla öğretmen istihdam edilmesi bunun nedeni olarak görülmektedir.

Katılımcıların yaş frekans dağılımları incelendiğinde 31-40 yaş aralığının %46,4 oran ile en fazla katılımcı kapsayan aralık olduğu görülmüştür. Öğretmenlik eğitiminin yirmili yaşların başlarında bittiği ve istihdamın sürekli arttığı düşünüldüğünde, beklenen yoğun aralığın 20-30 yaş aralığı olması gerekmektedir. Ancak örnekleminin yapıldığı alanın Türkiye'nin daha gelişmiş bir bölgesinde olduğu ve eğitim sistemimizde yeni atamaların öncelikle öğretmen yetersizliği olan görece daha az gelişmiş olan bölgelerine yapıldığı düşünüldüğünde bu oranlarında sistem içerisinde mantıklı olduğu görülmektedir.(Tablo 3)

Katılımcıların eğitim durumları ele alındığında %76,8'inin lisans mezunu, %17,6'sını yüksek lisans mezunu olduğu görülmüştür. Geri kalan oranlar 6 kişinin eğitim durumunu belirtmemesi, bir kişinin ön lisans ve bir kişinin doktora mezunu olması ile ilgilidir.(Tablo 4)

5.1. Hipotez Sonuçları

Katılımcıların cinsiyetleri ile öz yeterlilikleri arasında anlamlı bir farkındalık var mıdır sorusunun cevabı için elde edilen veriler doğrultusunda cinsiyet ve öz yeterlilik arasında bağımsız T testi yapılmıştır.

Bağımsız T Testi sonuçları incelenirken “p” değerinin 0,05 den küçük çıkmasından dolayı varyans eşit olmama durumu sonuçları kullanılmıştır. Bu bağlamda erkekler ve kadınlar öz yeterlilik puanları kıyaslanmıştır. Yapılan test sonucu elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (Tablo 9-10).

Farklılığın etki düzeyi ölçülmesi amacıyla eta kare hesaplanmış ve kılavuz değerler kullanılarak yorumlanmıştır. (Cohen 1988, S.284-7)

Eta Kare değerinin 0,1407 çıkması ve kılavuz değerlerinde 0,14 üzeri değerlerin büyük etkiyi ifade etmesi sebebiyle öz yeterliliğin hesaplanmasında cinsiyetin büyük etki sahibi olduğu söylenebilmektedir.

Erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre öz yeterlilik puanları anlamlı ölçüde büyük çıkmıştır. Bu sonucun yorumlanmasında birden fazla yaklaşım sergilenebilmektedir. Aldıkları eğitimin farklılık göstermemesine rağmen erkek katılımcılar öz yeterlilik konusunda kendilerini kadın katılımcılara kıyasla emin hissetmektedirler.

Kıdem ile öz yeterlilik arasında anlamlı bir farklılık var mıdır sorusunu cevaplayabilmek için kıdem bağımsız değişkeni ile öz yeterlilik bağımlı değişkeni arasında tek yönlü ANOVA Testi yapılmıştır.

Tanımlayıcı istatistikler ile öncelikle grupların bilgileri kontrol edilmiştir (Tablo 11).

Kontrol sonrası varyans homojenliğine bakılmıştır. Varyans homojenliği anlamlılık değerinin 0,08 çıkması ve bu değer 0,05 den büyük olması sebebiyle ihlal edilmediği görülmüştür (Tablo 12).

Devamında ANOVA Testi yapılmış ve bu testten elde edilen değer 0,049 bulunmuştur. Bu değer 0,05 den küçük olması sebebiyle kıdem grupları ile öz yeterlilik arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu söylenebilir (Tablo 13).

Hangi kıdem gruplarının öz yeterlilik açısından aralarında anlamlı bir ilişki sahibi oldukları söylenebilmesi için Post Hoc testleri yapılmıştır (Tablo 15).

Bu testler sonucu ve Şekil 6 da görülebileceği üzere Kıdem 1. 2. ve 3. Grupların Kıdem 4. Ve 5. Gruplara kıyasla çok daha düşük öz yeterlilik puanına sahip olduğu görülmüştür. Kıdem 1. Grup(1-5 yıl), 2. Grup(6-10 yıl) 3. Grup (11-15 yıl) katılımcılarının Kıdem 4. Grup(16-20 yıl) ve 5. Grup(21 ve üzeri) katılımcılara göre kıdemlerinin düşük olduğu görülmektedir. Bu durum itibariyle kıdem artışıyla öz yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki olduğu lakin bu anlamlı ilişkinin kıdem doğrusal olarak artmasıyla değil belirli bir kıdem seviyesinin üzerine geçilmesiyle kurulduğu görülmüştür (Tablo 16).

Bu sonucun yorumlanmasında kıdem arttıkça artan öz yeterlilik beklentisi karşılanmamıştır. Belirli bir kıdem (16 yıl üzeri) üzerine çıkıldığında öz yeterlilik konusunda katılımcı kendinden emin olmaktadır.

Öz yeterliliğin kıdem belirli bir seviyesinden sonra artmaya başlaması mesleki doygunluk veya mesleki isteksizlik olarak yorumlanmıştır.

Yaş ile öz yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki var mıdır sorusuna cevap verebilmek için tek yönlü ANOVA Testi yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistiklerin kontrolünden (Tablo 17) sonra Varyans homojenlik testi yapılmıştır (Tablo 18).

Varyans homojenliği $0,191 > 0,05$ olduğundan dolayı homojen olarak kabul edilmiştir.

Akabinde yapılan ANOVA Testinde p değerinin 0,147 çıkması ve bunun da 0,05 den büyük bir değer olması sebebiyle yaş ile öz yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki kurulamamıştır (Tablo 19).

Her ne kadar anlamlı bir ilişki kurulamasa da yaşın ilerlemesi ile öz yeterliliğin artışı görülmektedir.(Şekil 7). Ama bu artış anlamlı bir düzeyde değildir. Bu durumda Yaş ile öz yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezi red edilir.

Eğitim ile öz yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki var mıdır sorusunun cevabı için de tek yönlü ANOVA Testi yapılmıştır.

Tanımlamaların kontrolünden sonra (Tablo 23) varyans homojenliği kontrol edilmiştir. “P” değerinin 0,614 hesaplanması ve bu değer 0,05 den büyük olması sebebiyle homojenliğin bozulmadığı kabul edilmiştir (Tablo 24).

Akabinde yapılan ANOVA Testinde bulunan ve p değeri olan 0,643 değeri 0,05 den büyük olduğu için eğitim ile öz yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki kurulamamıştır (Tablo 25).

Eğitim ile öz yeterlilik arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezi ret edilmiştir.

Her ne kadar anlamlı bir ilişki kurulamasa da eğitimin artması ile öz yeterliliğin arttığı görülmüştür (Şekil 8). Lakin bu artış anlamlı bir ilişki kurmaya yeterli görülmemektedir. Çünkü Grup 1'i oluşturan ön lisans mezunları ile Grup 4' ü oluşturan doktora mezunlarının sayısı bu konuda bilimsel bir genelleme yapmak için olumlu görülmemektedir.

Elde edilen sonuçları destekleyici ve bu sonuçlara paralel olmak üzere daha önce yapılmış benzer çalışmalardan elde edilen sonuçlar da şu şekildedir.

Kazaların, çocuğa fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden etki ederek çocuğun dengesinin bozulmasına, hastalanmasına, sakatlanmasına hatta ölümüne neden olurken, aileye ve topluma da ağır maddi manevi yük getirdiği ve kazaların, okul bölgesinde daha önceden alınacak tedbirlerle önlenabilir olaylar olduğu belirtilmiştir (Aygül, 2014).

Ayrıca öğretmenlerin ilkyardım için gereken bilgilere sahip olması, yaşanan okul kazası sırasında, doğru ilk müdahalenin yapılması açısından çok önemlidir. Sadece öğretmenlerin bilinçli ve yeterli donanıma sahip olması yeterli değildir. Burada okul güvenliğinin de sağlanması gerekir (Aktaş, 2014).

Okul güvenliği en temel anlamıyla içinde barındırdığı bireylerin yani öğrenci ve öğretmenlerin güven içinde yaşamasını ifade eder (Memduhoğlu ve Taşdan, 2007).

Dönmez (2001), okul güvenliği sorununu araştırarak yurtdışında yapılan çalışmaları kullanarak okul yöneticilerinin rollerini ve görevlerini belirlemiş ve bazı önerilerde bulunmuştur.

Sprague et al. (2001), ilköğretim ve ortaöğretimde güvenliği ve sosyal davranışları geliştiren bir önleme paketi üzerinde çalışmışlardır. Bu önleme paketinin bir yıllık etkisi üzerinde çalışmışlardır. Uygulama yapılan ve yapılmayan okullar kontrol ve deney grubu şeklinde ayrılmışlardır. Önleme paketinin uygulandığı okullarda güvenlik artmış ve sosyal hayatta ciddi bir gelişme sağlanmıştır. Uygulama yapılmayan okulların önleme paketine ihtiyaçları oldukları ortaya çıkmıştır. Önleme paketinin birkaç yıl uygulanarak sonuçların daha detaylı elde edileceği görülmüştür.

Astor et al. (2005), Amerika'daki okullarda güvenlik önlemleri, uygulamalar ve programlar hakkında bilgi vermişlerdir. Güvenlik önlemleriyle ilgili son gelişmeleri, bu önlemlerdeki eksiklikleri tartışmışlardır.

Kistantas et al. (2004), öğrencilerin topluluk güvenlik algısı, okul ortamı, madde kullanımı ve okul güvenliği algılarını ölçmüşlerdir. Çalışmaya 6., 7. ve 8. sınıflardan 3092 öğrenci katılmıştır. Veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Öğrencilerin güvenlik ve madde kullanımıyla ilgili algılarının en güçlü tahminleyicileri okulda çevreye, topluluğa ve okul atmosferine bağlı algılanan güvenlikler oldukları ortaya çıkmıştır. En zayıf tahminleyici ise okul güvenliğini arttırmaya yönelik faaliyetlerdir.

Goldstein et al. (2007), okul ilişkilerinde saldırganlığa maruz kalmadaki ergenlerin algısını incelemişlerdir. Çalışmaya 7. ve 12. sınıflardan 1335 öğrenci katılmıştır. Ergenlerin yüksek derecede ilişkilerde saldırganlığa maruz kaldıkları bu durumun okulun güvensiz olduğu ayrıca okulun sosyal atmosferinden memnuniyetsizliğe yol açtığı görülmüştür. Erkeklerin okulda silah taşımaya ilişkili saldırıya maruz kaldığı gözlemlenmiştir. Daha güvenli bir okul ortamı için önerilerde bulunulmuştur.

Glew et al. (2008), zorbalık ve okuldaki problemler arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. 7, 9 ve 11. sınıflarında 5391 öğrenciye zorbalığı ölçmek amacıyla anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Diğer çıktılar devam oranları, not ortalamaları, psikososyal sıkıntılar, okullarda silah taşımaya kabul edilebilirliği algısıdır. Öğrencilerin %26'sının zorbalığa maruz kaldığı görülmüştür. Zorbalığa maruz kalanlar üç gruba ayrılmıştır. Bu üç grup diğer öğrencilere göre okulu güvensiz bulmakta ve son günlerde kendilerini mutsuz hissetmektedir. Ayrıca kurbanların okula ait olmadıkları hissini taşıdıkları ve silah taşımaya yanlış olmadığı görüşlerini benimsedikleri görülmüştür. Genel not ortalamasındaki her bir puanlık yükselişte kurbanlar %10 düşüş göstermiştir.

Varjas et al. (2009), 427 öğrencinin zorbalık, siber zorbalık ve okul güvenliği ile algılarını anket yardımıyla ölçmüştür. Siber zorbalığın ve ilişkisel zorbalığın okuldaki güvenlikle ilişkili olmadığı ortaya çıkmıştır. Erkeklerin ve yaşlı öğrencilerin okulu daha güvenli buldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca erkeklerin fiziksel, sözsözsel mağduriyete ve zorbalığa daha çok maruz kaldıkları, ilişkisel mağduriyete daha az maruz kaldıkları görülmüştür. Yaşlı öğrenciler daha az fiziksel, sözsözsel ve ilişkisel mağduriyete ve daha az fiziksel ve sözsözsel zorbalığa maruz kaldıkları görülmüştür.

Milam et al. (2010), okul ve çevre güvenliğinin akademik performansa etkisini incelemişlerdir. Çalışma 3. ve 5. sınıflar arasında bir devlet okulunda yapılmıştır. Öğrencilerin okul ve topluluğun güvenliğine ilişkin algıları anket çalışmasıyla ölçülmüştür. Çalışma sonucunda okul ve çevre güvenliğinin akademik performansla ilişkili olduğu görülmüştür. Matematik ve okuma başarısı çevredeki güvenliğin azalmasıyla %4.2'den %8.7'ye düşmüş, artan güvenlik algısı başarıyı %16'dan %22'ye çıkarmıştır.

Beran and Tutty (2012), ilkokul öğrencilerinde yaşa ve cinsiyete göre zorbalığı incelemek amacıyla çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmaya 472 öğrenci katılmıştır. Anket 1 ile 6. sınıflar arasında uygulanmıştır. Zorbalığın sıklığının diğer çalışmalara göre oldukça yüksek olduğu gözlenmiştir. 4. ve 6. sınıflar arasında öğrencilerin %6.27 si fiziksel ve sözlü zorbalığa, %21 si sadece sözlü zorbalığa ve %5'i sadece fiziksel zorbalığa maruz kalmaktadır. 1. ve 3. sınıflardaki sonuçlar, 4. ve 6. sınıflara benzerdir. 4. ve 6. sınıflar için yapılan regresyon analizi sonucunda yüksek okul güvenliği algısı ve öğretmen desteği daha az zorbalıkla ilişkilidir.

Karaman ve Yurtal (2015), şiddetin görüldüğü okullarda öğrencilerin okul iklimini nasıl algıladıklarını cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenine göre araştırmışlardır. Çalışmaya 411 öğrenci katılmıştır. Verilerin elde edilmesinde Kapsamlı Okul İklimi Değerlendirme kullanılmıştır. Okul iklimini algıları, okul ikliminin yol gösterme, ders yönetimi, cinsel taciz ve cinsiyet ayrımcılığına yönelik boyutlarında kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha olumludur. Okul iklimi algıları ise üst sınıflara göre alt sınıflardaki öğrencilerin daha olumludur. Güvende hissetme boyutunda 8. sınıftaki öğrencilerin algıları daha yüksektir.

Peker'in (2015), yaptığı çalışmada saldırganlık ölçeğinin alt boyutları ile siber zorbalık arasında anlamlı ve pozitif ilişki ortaya çıkmıştır. Çalışmaya göre, dolaylı ve fiziksel saldırganlık puanlarının siber zorbalığı anlamlı düzeyde açıkladığı; sözel, öfke ve düşmanlık saldırganlık puanlarının ise siber zorbalığı anlamlı bir düzeyde açıklamadığı bulunmuştur.

Aküzüm ve Oral (2015), nitel bir çalışma gerçekleştirmiş bu çalışma 21 okul yöneticisi ve 81 öğretmene uygulanmıştır. Okul yöneticileri ve öğretmenlere göre okullarda en çok öğrenciden-öğrenciye yönelik şiddetin gerçekleştiğini; bu olaylara okula ilişkin faktörlerin sebebiyet verdiğini ve şiddet olaylarını önlemeye yönelik okula ilişkin çözüm önerilerinin geliştirilmesi gerektiği anlaşılmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim bir ülkenin en önemli konularından biridir. Eğitime önem veren ve eğitime yatırım yapan ülkelerin gelişimleri diğer ülkelere göre hızla ilerlemekte bu da eğitime önem veren ülkenin halkının refah seviyesinin yükselmesini beraberinde getirmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre 2016-2017 eğitim yılında 1.179.140 öğretmen ve 24.332.443 öğrenci olmak üzere toplam 25.511.583 kişi derslikler de bulunmuştur. Bu rakama ilk orta ve yüksek eğitim kurumları dâhildir. Türkiye nüfusunun 79,5 olduğu da hesaba katılırsa toplam nüfusun %32'si eğitim sektörünün içerisinde bulunmaktadır. Tüm bu sayılara okullarda öğretmen ve öğrenci dışında görev alanlar dâhil değildir.

Görülmektedir ki ülke nüfusunun üçte birden daha fazlası eğitim sektörü ile doğrudan veya dolaylı yoldan bağlantılıdır.

Buna rağmen eğitim sektörünün mesleki güvenliği konusunda rehber olabilecek veya standartlara oturtulmuş hiçbir çalışma veya organizasyon bulunmamaktadır.

Ülke nüfusunun 1/3'ünü içerisinde barındıran ve bu sayının büyük bir kısmını oluşturan öğrencilerin çoğunluğunun reşit dahi olmaması hatta büyük bir kısmının tehlike anında yeterli fiziksel ve zihinsel tepkileri veremeyecek olmaları çok büyük bir risktir.

Öğretmen öğrenci oranlanması yapıldığında ise toplam öğrenci sayısının toplam öğretmen sayısına bölümünden elde edilen sonuç yaklaşık 22 olmaktadır. Bu sayıda öğretmenlere tehlike anında 22 öğrencinin sorumluluğunu aynı anda vermek manasına gelmektedir ki ne öğretmenlerin ne de öğrencilerin bu konuda bir eğitimleri olmadığı da düşünüldüğünde başarılı olabilecek bir senaryo ortaya çıkmamaktadır.

Bu bağlamda sırasıyla aşağıda ki öneriler oluşturulmuştur.

Öğretmenlerin mesleki eğitimleri esnasında “Önleme Kültürü” ile ilgili lisans düzeyinde ders almaları önerilmektedir.

Öğretmenler dışında her okul için İş Sağlığı ve Güvenliği uzmanının yeteri sayıda atanması ve periyodik kontrolleri gerçekleştirecek profesyonellerin teknik öğretmenler içinden yetiştirilmesi önerilmektedir. Periyodik eğitimler hali hazırda ilçe koordinatörü, büro yöneticisi olarak görevlendirilen iş güvenliği uzmanları tarafından verilmektedir. Bu uzmanlar 45001 baş denetçi eğitimine tabi tutulmalıdır ki kavram, gösterge ve işlevsel yöntemler hususunda eşgüdüm sağlansın.

Acil durum eylem planları ve senaryolarının hazırlanması konusunda okullarda işveren vekili olarak okul müdürleri sorumludur. Ancak bu planların risk değerlendirme ekibi ve iş sağlığı güvenliği kurul üyeleri ile birlikte okulun özgün koşullarına uygun hazırlanmalıdır. Halen sadece acil durum ekibinde görevlendirilmiş öğretmenlere görevli oldukları alan ile ilgili formasyon eğitimi planlanmaktadır ancak bütün öğretmenler acil durum formasyon eğitimini almalıdır ki nöbetçi olan ekip aynı zamanda acil durum ekibini oluştursun ve olay anında fiili müdahale sağlanabilsin. Aksi takdirde belletmen öğretmen olarak pansiyonlarda görev alan öğretmenlerden ya da branş öğretmenlerinin ders programına göre acil durum ekibi oluşturmak mümkün olmayacaktır. Öğretmenlerin acil durum esnasında ders verdikleri bölgede ki öğrencilerin de güvenliklerini sağlayacakları düşünüldüğünden, sadece acil durum ekibinde görevli öğretmenlere arama-kurtarma tahliye, yangın söndürme ve ilkyardım eğitimi vermek yeterli değildir. Bu nedenle topluluk kontrolü, kriz yönetimi, etkili iletişim yöntemleri konuları da eklenerek her öğretmenin acil durum eğitimi olarak formasyon kazanması önerilmektedir.

Öğrencilerin katılımları ile periyodik olarak yılda en az bir kez tatbiki tahliye eğitimleri yapılmaktadır. Bu tatbikatlar bir senaryo eşliğinde çekimle kayıt altına alınarak uygulanırsa daha gerçekçi olur.

Öğrencilerin okul öncesi eğitimlerinden başlamak üzere müfredata eğitim yaşlarına uygun materyaller eşliğinde önleme kültürü gelişimi sağlanmalıdır.

Özellikle Teknik okulların atölye, laboratuvar, imalathane vb. bölümleri için buldukları ortamın teknik özelliklerinden kaynaklanan tehlikeler ile ilgili ayrıca eğitim verilmesi gerekmektedir.

Öğrencileri evlerinden alan servis araçlarından başlamak üzere tüm yardımcı hizmetlere standart getirilmesi amacıyla başlatılan okul servis şoförlerin eğitimleri her eğitim-öğretim yılı başlangıcında tekrarlanmalıdır. Bu konuda belirlenen standartlara uygun hizmet sağlamayanlara da uygun yaptırımların yerine getirilmesi önerilmektedir.

İŞKUR kapsamında uygulanan güvenli okul projesi kapsamında görevlendirilen güvenlik görevlisi sayısının tüm okullarımızı kapsayacak şekilde yaygınlaştırılması önerilmektedir. Bu şekilde dışardan gelebilecek saldırı, sabotaj, terör tehdidi vb. tehlikelerden nispi derece de korunma sağlanabilir. Bu uygulamanın sahada yaygınlaşması ve kurumsallaşması gerekmektedir. Okulun ve etrafının karanlık olmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir ki bu nedenle olabilecek elektrik

kesilmelerine karşı bütün okullarda jeneratör bulunmalıdır. Okullarda acil durumlar ve özellikle depreme karşı alınmış olan gerekli güvenlik tedbirleri ile ilgili tema temelli tatbikatlar yapılmalı, tahliye süresini kısaltmaya yönelik tedbirleri artırmaya gayret edilmelidir. Ayrıca tüm tatbikat çekim ile kayıt altına alınarak mevcut durum ile ilgili değerlendirme ve düzeltmeye olanak sağlanmalıdır. Okul binaları İş Sağlığı ve Güvenliği mevzuat hükümlerine uygun standart projeler şeklinde geliştirilmelidir. Bina yüksek katlı olmamalı, derslik sayısı örgün eğitim kademesine uygun sınırlandırılmalıdır, okul bahçesi güvenli olmalıdır, ancak ortamda bulunanları doğa ile buluşturmalıdır. Okul ortamı, engelli öğrencilerin gereksinimlerini ihtiyaca yönelik karşılamalıdır.

Veliler için okulun her bölümüne girişi engelleyecek ancak bekleme rahatlığı sağlayacak şekilde planlanmış bekleme ve görüşme salonları oluşturulmalıdır. Rehberlik faaliyetlerinde veli, öğrenci ve okul çalışanlarının eşgüdümünü sağlayacak etkinlikler planlanmalıdır. Velinin eğitim sürecine aktif katılımı desteklenmelidir. Okul iklimini olumlu yönde geliştirecek paylaşım odaklı etkinliklere ağırlık verilmelidir.

Okul ya da kurumlarda ramak kala olay tutanağı kültürü geliştirilmeli ki buradaki arşiv risk değerlendirme ekibine bir veri tabanı oluştursun. Risk değerlendirme ekiplerine risk değerlendirme yöntemleri ile ilgili eğitimi okullarda kısmi süreli görevlendirilen iş güvenliği uzmanları tarafından verilmelidir.

Acil durum tatbikatlarını düzenli olarak her okulda uzmanların gözetiminde yapılması, aksayan ve uygun olmayan durumların önem derecesine göre hemen düzeltilmesi birçok tehlikeye karşın en uygun önlem olacaktır.

Ülkemizin ana tehlikelerinden biri olan deprem ve farklı yapısal tehlikelerine karşın tüm okulların yapısal sağlamlığının inşaat emlak birimleri yetkililerin okul müdürlerinin koordinatör iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının rehberliğinde MEBBİS sistemine girmiş olduğu risk analizi raporlarını dikkate alarak yerinde kontrolü sağlamaları önerilmektedir. İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi ile İnşaat Emlak Birimi koordinasyon içinde çalışarak “Proje Güvenli Okul” modelleri geliştirebilir.

Araştırmanın ana konusu olan öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda ne kadar yeterli oldukları bağlamında görülmektedir ki, öğretmenlerimiz de en az öğrencilerimiz kadar İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda yetersizdir.

Ülke ekonomik şartları da göz önünde bulundurularak öğretmenlerin gerekli iş başı ve periyodik eğitimleri alarak kendilerini meslek hastalıklarından koruma ve çalışmış

olduğu ortamın iş güvenliği şartlarını değerlendirme yapabilme konusunda eğitimlerinin düzenli olarak sağlanması ve oğretmenlerin farkındalıklarının gelişiminin sağlanması önemlidir.

Kamusal alanda 6331 sayılı kanuna bağlı mevzuat hükümlerinin uygulanması ne yazık ki 2020'ye ertelenmiştir. Bu yönetim standardının kurumlarımıza kalıcı olarak yerleşmesi ve bir güvenlik kültürü algısının gelişmesi mevzuat hükümlerinin yönetim sistemine uzmanlar tarafından entegre edilmesi ve iç denetim mekanizmalarının oluşturulmasına bağlıdır. İç denetim ihmal nedeniyle doğabilecek kamu maliyetinin sorumlu olan kişiye rücu edilmesini kolaylaştıracak ve kamu yararı sağlayacaktır.

İş Sağlığı ve Güvenliği, bir yönetim standardıdır ve sağlam bir şekilde uygulanması gelişmişlik göstergesi olduğu gibi gelişimi zorlayan ve sağlayan bir mekanizmadır.

KAYNAKLAR

Akhisar Haber 02.07.2016 <http://www.akhisarhaber.com/okulda-yangin-panik-yaratti-28452h.htm> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

AKÜZÜM, CEMAL ve ORAL, BEHÇET 2015. “Yönetici ve öğretmen görüşleri açısından okullarda görülen en yaygın şiddet olayları, nedenleri ve çözüm önerileri” Ekev Akademi Dergisi, 19:1-30.

ASTOR, RON AVİ, HEATHER ANN MEYER, RAMİ BENBENİSHTY, ROXANA MARACHİ, and MİCHELLE ROSEMOND, 2005. “School Safety Interventions: Best Practices and Programs.” *Children & Schools*, 27 (1): 17–32.

BERAN, TANYA N., and LESLİE TUTTY, 2002. “Children’s Reports of Bullying and Safety at School.” *Canadian Journal of School Psychology* 17 (2): 1–14.

CİERİ, H. D.(2015) . Conceptual foundations of safety culture and safety climate measurement: A Snapshot Review. Advance online publication, doi:

<https://tr.scribd.com/doc/308465876/060>

COX S.J AND CHEYNE A.J.T. (2000). Assessing safety culture in offshore environments. *Safety Science*, 34, (111-129).

Cnn Türk 12.05.2010 <https://www.cnnturk.com/2010/turkiye/05/12/ana.sinifi.ogrencisi.lavabo.kurbani.oldu/575950.0/index.html> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

Cnn Türk 28.12.2016 <https://www.cnnturk.com/video/turkiye/uzerine-okul-kapisi-dustu-bacagi-kirildi> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

ÇAĞLAR, A.(1999). “75. Yılında Cumhuriyetin İlköğretim Birikimi”, 75. Yılda eğitim. Türkiye İş Bankası Yayınları

DEMİRBİLEK, T. (2005), İş Güvenliği Kültürü (İzmir: Legal Yayıncılık)

DEMİRBİLEK, T. , DOÇ. DR. (2008), “ İşletmelerde İş Güvenliği Kültürünün Geliştirilmesi” Çalışma Ortamı Dergisi, 96, 5-7

DÖNMEZ, B. 2001. Okul güvenliği sorunu ve okul yöneticisinin rolü, Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi, 25:63-74.

GLEW, GWEN M., MİNG-YU Fan, WAYNE KATON, AND FREDERİCK P. RİVARA,2008. “Bullying and School Safety.” *The Journal of Pediatrics* 152 (1): 123–128.e1. doi:10.1016/j.jpeds. 2007.05.045.

GOLDSTEİN, SARA E., AMY YOUNG, AND CAROL BOYD, 2007. “Relational Aggression at School:

Haber 61 03.11.2017 <https://www.haber61.net/trabzon/trabzon-da-darp-edilen-ogretmene-bir-destek-daha-h306811.html> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

Haberler 12.03.2013 <https://www.haberler.com/okulda-kaza-4417671-haberi/> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

Hürriyet Gazetesi 05.03.2015 <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/deney-yapilan-laboratuvarda-patlama-28361081> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

İHA 02.06.2015 <http://www.iha.com.tr/haber-ogrenci-servisi-kaza-yapti-3u-agir-16-yarali-467738/> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

KARAMAN, Ö. ve YURTAL, Filiz. 2015. “Şiddetin Yaygın Olduğu Okullarda Öğrencilerin Okul İklimine İlişkin Algıları” *Elementary Education* 14 (2): 421–429.

Mardin Dost Haber 26.12.2013 <http://www.mardindosthaber.com/Ogretmene-Cirkin-Saldiri-haberi-1520> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

MEMDUHOĞLU, H. B. ve TAŞDAN, M. 2007. "Okul ve öğrenci güvenliği: Kavramsal bir çözümleme" *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(34), 69-83.

Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları, 2010, İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi.

MİLAM, A. J., C. D. M. FURR-HOLDEN, AND P. J. LEAF. 2010. “Perceived School and Neighborhood Safety, Neighborhood Violence and Academic Achievement in Urban School Children.” *The Urban Review* 42 (5): 458– 67.

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu

Milli Eğitim Bakanlığı Genelgeleri

Milli Eğitim Bakanlığı İstatistik Bilgileri 2017

Milli Eğitim Bakanlığı, 2014, Mesleki Gelişim: İş Güvenliği Ve İşçi Sağlığı, Ankara.

Milliyet Gazetesi 12.03.2013 <http://www.milliyet.com.tr/dusen-su-tanki-dogal-afetmis--gundem-1679602/> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

Radikal 21.05.2014 <http://www.radikal.com.tr/turkiye/universitede-bicakli-kavga-2-yarali-1193249/> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

Sabah Gazetesi 11.02.2016 <https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/02/11/400e-yakin-okula-terror-saldirisi-gerceklestirildi> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

SAVRAN, Z. N. (2004). “PISA projesinin Türk Eğitim Sistemi Açısından İncelenmesi” *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 397-412.

SGK, 5510 Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, www.sgk.gov.tr (Erişim: 02.10.2015).

SPRAGUE J., WALKER H., GOLLY A., WHITE K., MYERS DALE R. AND SHANNON, TAD. ,2001. "Translating Research into Effective Practice: The Effects of a Universal Staff and Student Intervention on Indicators of Discipline and School Safety", Education and Treatment of Children Vol. 24, No. 4, SPECIAL ISSUE: SCHOOL VIOLENCE (NOVEMBER 2001), pp. 495-511

Super Haber <https://www.superhaber.tv/kadin-ogretmenden-erkek-ogrenciye-sinifta-siddet-video-haber-86563> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

TBMM, 2007 Araştırma Komisyon Raporu, sayfa 23.

TEKİN, M. , (1992), İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin Önemi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İşçi Sağlığı Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, s.394

TMMOB, 2012, Makina Mühendisleri Odası, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Oda Raporu, Yayın No: MMO/290.

Trt Haber <http://www.trthaber.com/haber/turkiye/okul-laboratuvarinda-talihsiz-kaza-217446.html>(Erişim Tarihi 15.05.2018)

TURHAN, MUHAMMED ve TURAN, MEHMET, 2012. "Ortaöğretim Kurumlarında Güvenlik Safety in Secondary Education Institutions" Educational Administration: Theory and Practice, 18 (1): 121–142.

VARJAS, KRİS, CHRISTOPHER C. , HENRİCH, AND JOEL MEYERS, 2009. "Urban Middle School Students' Perceptions of Bullying, Cyberbullying, and School Safety." Journal of School Violence, March.159176

Yeniçağ 06.08.2014 <http://www.sanalbasin.com/abdde-okula-silahlisaldiri-en-az-14-olu-23641032/> (Erişim Tarihi 15.05.2018)

YILMAZ, Ayhan. 2004. "Lise-3 kimya ders kitabında mevcut deneylerde kullanılan kimyasalların insan sağlığı ve laboratuvar güvenliği açısından tehlikeli özelliklerine yönelik öğrencilerin bilgi düzeyleri ve öneriler," Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27:251-259

EKLER

ANKET

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

TANITICI ÖZELLİKLER BİLGİ FORMU

Sayın meslektaşım ;

Bu araştırma “ İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürü’ne yaklaşımın “ bilimsel olarak incelenmesi **amaçlamaktadır**. Sorulara verilecek gerçekçi ve samimi cevaplar da araştırmanın amacına ulaşmasında çok önemli bir etkidir.

Elde edilen veriler, bilimsel amaçlara uygun olarak toplu şekilde değerlendirilecektir ve araştırmanın dışında herhangi bir kişi yada kuruluşa verilmeyecektir. Araştırmaya ayırdığınız zaman ve sağladığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz. Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Danışman
Araştırmacı
Yrd. Doç. Dr. Esin TUMER

Ayla BEŞİR

I.BÖLÜM: Genel Sorular

1. **Cinsiyetiniz?** (1) Kadın (2) Erkek
2. **Mesleki kıdeminiz?** (1) 1-5 (2) 6–10 (3) 11–15 (4) 16-20 (5) 21 ve üzeri
3. **Yaşınız?** (1) 20-30 (2) 31-40 (3) 41-50 (4) 51 ve üzeri
4. **Eğitim düzeyiniz?** (1) Ön lisans (2) Lisans (3) Yüksek lisans (4) Doktora
5. **Branşınız?**
- (1) Elektrik- Elektronik Teknolojisi (10) Beden Eğitimi
(2) Mobilya- Dekorasyon /Ağaç İşleri Teknolojisi (11) Türkçe
(3) Otomotiv /Motorlu Araçlar Teknolojisi (12) Kimya
(4) Bilişim Teknolojileri (13) Biyoloji
(5) Makine Teknolojileri (14) Fizik
(6) Makine Teknolojileri (15) Tarih
(7) Metal işleri Teknolojisi (16) Coğrafya
(8) Tesisat ve İklimlendirme Teknolojisi (17) Müzik
(9) Sınıf Öğretmeni (18) Ana Sınıfı Öğretmeni
(19) Matematik (20) İngilizce (21) Rehberlik (22) Felsefe (23) Diğer

II.BÖLÜM: Kişisel farkındalık ve yeterlilik Durumu

- 6.Sizinle ilgili uygun seçeneği işaretleyiniz.
() İş Güvenliği Uzmanıyım (A,B,C sınıfı)
() Konu ile ilgili bir bilgim yok
()Çalışanların Temel İSG Eğitimine katılarak belge aldım
7. 9,10,11 ve 12 sınıf atölye derslerinde her yıl ilk konum iş güvenliğidir.
() Evet () Hayır
8. Branşınızda veya haricinde almakta olduğunuz veya aldığınız takviye bir eğitim programına ilişkin şıkkı işaretleyiniz.
() Hizmet içi Eğitim Programı () Yüksek lisans () Doktora () Dil Eğitimi
() İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi () Herhangi bir eğitim almıyorum
- 9.Teknik Öğretmenler veya branş öğretmenleri mutlaka iş güvenliği eğitimi almalı mıdır?
() Gerek Görmüyorum () Almalılar () Mutlaka Almaları Gerekir
- 10.En son ne zaman sağlık gözetiminden geçtiniz?
() Son 6 ay içerisinde () Son 12 ay içerisinde () Son 24 ay içerisinde () İki yıldan daha uzun süre önce
- 11.Çalışmış olduğunuz okulda iş güvenliği konusunda yetkin olduğunuzu ve gerekli önlemleri aldığınızı düşünüyor musunuz?
() Evet () Hayır

III.BÖLÜM: Çalışma Ortamındaki Çalışanların Farkındalık ve Yeterlilik Durumu

- 12.Bağlı olduğum kurumda liyakate önem verilir, işe uygun çalışana görev verilir .
() Evet () Hayır
- 13.Çalışmış olduğum okul idarecilerimin iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm.
() Evet () Hayır
- 14.Çalışmış olduğum okulda çalışanların iş güvenliği konusunda yetkin olduklarını bilirim ve gerekli önlemleri aldıklarını düşünürüm.
() Evet () Hayır
- 15.Çalışmış olduğum okulda çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği kurallarına uyduğunu düşünüyorum.
() Evet () Hayır

NOT: Aşağıdaki her cümleyi sırayla okuyarak kendinize en uygun olan düzeyin içine “x” koyarak işaretleyiniz

S.NO	Eğitimde İş Güvenliği Kuramlarının Kullanımı ile İlgili Öz-Yeterlilik	YETERLİ DEĞİLİM	BİRAZ YETERLİYİM	YETERLİYİM	OLDUKÇA YETERLİYİM	ÇOK YETERLİYİM
	Okulda;					
01	Acil Durumlarda tahliye sonrasında toplanılacak "Güvenli Bölge" konusunda bilgi sahibi misiniz?					
02	İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili tehlikeler için önceden pratik önlemler alabilir misiniz?					
03	Yapılan işe göre kullanılması gereken Kişisel Koruyucu Donanımları ile ilgili bilgi sahibi misiniz?					
04	Koordinatörlük yaptığınız işletmelerde stajyerlere oryantasyon eğitimi verilip verilmediğini, çalışma ve görev talimatı yazılıp yazılmadığını takip edebilir misiniz?					
05	Çalışma ortamında psikososyal risk etmenlerinden korunmak için yeterli misiniz					
06	Görev tanımınız yapılarak çalışma sahanız hakkında bilgilendirilmeniz yeterli midir?					
07	Yaptığınız görev nedeniyle maruz kalabileceğiniz meslek hastalıkları ve iş kazaları konusunda bilgi sahibi misiniz?					
08	Kurumunuzda oluşturulan İSG kurulu toplantı duyurusu prosedürü ve gündem					

	maddeleri hususunda bilgi sahibi misiniz?						
09	Çalışma ortamında yangın anında uygulanacak eylem planı hususunda bilgiye sahip misiniz?						
10	Çalışma ortamında gerçekleşen kazaların hangilerinin iş kazası sayıldığı ve iş kazası durumunda uygulanacak prosedürü biliyor musunuz?						
11	Ramak Kala Olay Tutanağı hakkında bilgi sahibi misiniz?						
12	Ekranlı araçlarla çalışmalarda sizi bekleyen ergonomik risk etmenleri hususunda bilgi sahibi misiniz?						
13	Elle taşıma, kaldırma prosedürü hususunda bilgi sahibi misiniz?						
14	Çalışma ortamında kullandığınız alet, donanım, cihazlar ile ilgili kullanım talimatı hususunda bilgi sahibi misiniz?						
15	Çalışma ortamında elektrik tehlikelerinden nasıl korunabileceğiniz hususunda bilgi sahibi misiniz?						
16	Herhangi bir elektriksel büyüklüğün akımını ve gerilimini ölçebilir misiniz?						
17	Atölyede/Laboratuarda /Sınıfta güvenli çalışma ortamı sağlayacak talimatları						

	hazırlayabilir misiniz?					
18	Çalışma ortamında risk değerlendirme ekibi üyesi olarak risk analizi çalışmalarına katkı sağlama hususunda bilgi sahibi misiniz?					
19	Çalışma ortamında İSG ile ilgili afiş, uyarı işaretleri ve levhalar ile ilgili bilgi sahibi misiniz?					
20	Çalışma ortamında periyodik kontrole tabi ekipmanlar ile ilgili bilgi sahibi misiniz?					

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Ayla BEŞİR

Doğum Yeri ve Tarihi: 06.07.1966 ALMANYA

Yabancı Dili: Almanca, İngilizce

İletişim (Telefon/e-posta) : +90.533.617.39.15 / ayladalman@hotmail.com

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise: İstanbul Lisesi 1984

Lisans: İstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Kimya Mühendisliği 1991

Yüksek Lisans: Gelişim Üniversitesi Tezsiz 2016

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl: Millî Eğitim Bakanlığı 1997